

nous horitzons

Número 37 — Novembre de 1977

Política marxista i cultura

Reforma de l'administració fiscal

Les associacions de veïns davant el futur

Manifest de l'esport

CONC: programa econòmic d'urgència

Director periodista: Andreu Claret

Director responsable: Joaquim Sempere

Consell de redacció: Roser Argemí
Andreu Claret
Joan Gay
Màxim Loizu
Antoni Lucchetti
Ignasi Riera
Joaquim Sempere
Francesc Vallverdú

Consell assessor: Pere Ardiaca
Ricard Boix
Maria Dolors Calvet
Alfons C. Comin
Xavier Folch
Josep Lluís López Bulla
Joan Ramos Camarero
Rafael Ribó
Enric Solé
Jordi Solé Tura

Secretari de redacció: R. Bru

Disseny: Loni Geest i Tone Hoverstad

Edita: Catalana de Publicacions
Reunides, S.A.

Redacció i administració: Urbanització la Bòria
Passeig Marià Estrada, s/n
ALELLA (Barcelona)
Tel. 555 12 27

Producció: Fotografia Industrial Rodríguez
Gran Vial, 9
MONTORNÉS DEL VALLÈS
(Barcelona)

Preu de l'exemplar: 75 ptes.

Subscripció per 12 números: 900 ptes.

Publicació mensual

nous horitzons

Número 37 - Octubre de 1977

La política marxista, és conscientment cultura?

Alfons Comín

Pàg. 3

La reforma de l'administració local

Joaquim M.ª Molins

Pàg. 13

Les associacions de veïns davant el futur

J. M.ª Alibés Rovira

Pàg. 21

El manifest de l'esport

Pàg. 31

Del «destape» al sensacionalisme morbós

Montserrat Roig i Joaquim Sempere

Pàg. 43

Els desequilibris regionals

Joan Clavèra

Pàg. 47

El PSUC i la formulació d'una política lingüística democràtica

Francesc Vallverdú

Pàg. 53

DOCUMENTS

Programa econòmic d'urgència (CONC)

Pàg. 59

LLIBRES

Col·lecció «La Rambla»

Joan Gay

Pàg. 64

NOUS HORIZONS ret homenatge a la
Revolució Socialista d'Octubre de 1917
en ocasió del seu 60 aniversari

La política marxista, és conscientment cultura?

Alfons Comín

Havemann ha reflectit en una paradoxa sarcàstica i dolorosa l'essència de les «raons de l'estancament» cultural, també econòmic i social, dels països de l'Est, i dóna compte notarial —confiem que no sigui testamentari— de la *dissidència*. Havemann diu: «El marxisme, com ja sabem, ha fet seva la famosa frase de Hegel *La llibertat és la necessitat conscient*. Si l'ensenyament que avui es dóna als països socialistes sota el nom de marxisme mereixés realment aquesta qualificació, això voldria dir que el marxisme “modern” —tal com ha evolucionat des de Lenin fins a Ulbricht i Brejnev— ha aplicat la frase de Hegel en la teoria i en la pràctica d'una manera insospitada per a aquest filòsof, malgrat ser tan fidel a l'Estat prussià. Dins el marxisme d'Estat la seva frase ha sofert en conjunt les modificacions següents: “la llibertat (de l'Estat) és la necessitat conscient de l'absència de llibertat (de l'individu)”».

Aquest text de Havemann, acompanyat de la llarga sèrie de testimonis de filòsofs i intel·lectuals de l'Est que no paren de reclamar la instauració de les llibertats democràtiques als seus països —el fenomen Carta 77 d'amplitud creixent, els conflictes amb els obrers polonesos i amb aquells que tracten de donar-los suport en les seves justes reivindicacions, l'èxode de cervells cap a l'Occident— obre un debat d'una envergadura nova al si del moviment comunista internacional, tant en el camp polític com en el cultural. Per sort per al marxisme la disciplina pròpia de l'època de la Tercera Internacional s'ha acabat. I per tant la diversitat de vies nacionals vers la construcció del socialisme exigeix un nou estil de debat teòrico-polític. La naturalesa de la crisi actual del capitalisme —crisi que no és tan sols econòmica sinó en profunditat del model de desenvolupament i civilització— planteja els problemes de l'alternativa socialista en termes inèdits. El caràcter de l'imperialisme ha sofert modificacions qualitatives que obliguen els partits comunistes que operen a la seva àrea a desenvolupar les seves anàlisis sota aspectes de la teoria marxis-

ta que fins ara han estat molt poc desenrotllats i que reclamen urgentment una dedicació exigent. Al mateix temps les crisis sofertes per les fases de transició cap al socialisme —crisis degudes en gran part a les burocràcies instal·lades al poder i a la conseqüent identificació Partit-Aparell de l'Estat— i, en aquest context, la «crisi» (o esclerosi?) de la «teoria marxista» en el desenvolupament cultural dels països socialistes creen noves coordenades al problema política- cultura en la perspectiva marxista (1). La responsabilitat dels partits eurocomunistes en el debat teòric no ve tan sols de la seva particular decisió de trobar una via pròpia i possible de construcció del socialisme als seus països respectius, sinó també de les exigències noves que es plantegen al marxisme a tots els nivells, com a conseqüència de la crisi mundial del model de civilització capitalista.

Tant el PSUC com el PCE han explicitat la seva oposició a erigir en el futur una nova ideologia d'Estat, procedent d'una hipotètica posició de poder en un govern de majoria socialista-comunista, per exemple. L'hegemonia ideològica i teòrica del marxisme no pot provenir d'unes mesures administratives que l'imposin com un nou dogma recitatiu i escolàstic, sinó com a resultat d'un debat d'idees lleial i igualitari en el qual la justesa de les nostres posicions es comprovi pel raonament mateix en el qual es basen. Aquesta posició ha quedat expressada quan, des de diversos sectors del PSUC, hem recalcat que els comunistes catalans rebutgem, de cara a la construcció del socialisme, qualsevol idea de dirigisme cultural de censura i de control ideològic. Considerem que la cultura només es pot desplegar en un marc de gran llibertat i autonomia, i que el seu contingut socialista i popular no vindrà pas d'unes mesures administratives, sinó a través d'una dialèctica viva, al si d'un gran debat obert d'idees i confrontacions culturals. Ens situem, doncs, en un terreny en què la iniciativa no cor-

(1) El socialisme mateix ha d'entendre's més rigorosament com una fase de transició vers el comunisme. Respecte a això Havemann diu: «El socialisme és una fase de transició. No és ni una formació social. És la transició entre l'època de les societats d'explotació i l'època comunista. És un estadi intermedi, un procés de transició incontenible» (cf. *Dialèctica sin dogma*, Ediciones Ariel, Barcelona 1967). Aquesta reflexió tan senzilla obre unes visions noves sobre el paper de la teoria i la verificació tant de les seves aportacions com dels seus errors en un període de transició. Aquest període, com a tal, avança per la seva pròpia naturalesa en base a unes revisions necessàries de la teoria, d'acord amb les experiències de la pràctica social, evitant alhora l'oportunisme tacticista i el dogmatisme doblat d'autoritat administrativa i quasi-religiosa.

respon a l'Estat sinó al lliure debat d'idees amb una àmplia participació social, sense privilegis administratius per a cap filosofia ni per a cap partit polític. Conseqüents amb la nostra llarga lluita contra la repressió cultural feixista, hem de ser punta de llança de la defensa de la llibertat d'expressió i consciència. Per aconseguir-ho hem de desterrar els «tics» heretats d'èpoques passades i reformular *les relacions política-cultura* d'acord amb els pressupòsits que acabo d'exposar.

Això suposa una nova consideració teòrica —amb unes conseqüències històriques resonants al voltant dels conceptes de dominació i direcció en el context d'una nova lectura del concepte gramscia d'hegemonia— i suposa també una discussió àmplia sobre els materialismes històric i dialèctic, feta amb fluïdesa, tot sabent que els conceptes teòrics també són resultat de les tasques de classe i que la classe no és una estructura immòbil sinó un «fenomen històric unificador d'un cert nombre d'esdeveniments diversos i aparentment desconnectats, tant per les condicions materials d'existència i experiència respectives com per la seva consciència» (2).

Les relacions teoria-praxi són molt més complexes del que es desprèn dels abecedaris comunistes tradicionals. Per començar perquè la pràctica de les classes socials en lluita conté una suma de tradicions culturals subjacents que impedeixen que sigui el resultat d'un sol vector que molts definiren —i fins i tot *determinarien* per sempre més— com la quintaessència dels postulats enumerats amb una coherència perfecta pels clàssics del marxisme (entre els quals alguns noms ocuparien per a ells, en tot i per a tot, un lloc preeminent, sense possibilitat de discussió) (3).

És molt probable que l'eurocomunisme hagi hagut de res-

(2) Cf. E. P. Thompson, *La formación histórica de la clase obrera*, Editorial Laia, Barcelona 1967.

(3) Llegint *Dialéctica sin dogma* resulta estimulante constatar que Havemann ha trobat en Lao Tse quasi tants aclariments de la dialèctica com en els clàssics del marxisme. Quants marxistes han considerat inútil de llegir autors diferents dels enumerats a la llista codificada de les bibliografies preparades per a la formació d'un bon militant? Sense conèixer bé les tradicions culturals que han voltat la història de la humanitat, particularment les més properes per la senzilla raó que han influït més les formacions socials nostres, no és possible ser coherentment marxista. El «marxista» que només coneix els textos codificats dels clàssics (acompanyats de la lectura quotidiana feta a corre-cuita de molts diaris i setmanaris locals per a les necessitats immediates de l'anàlisi de la conjuntura, és a dir de la tàctica immediata) acostuma a ser un marxista «a mig fer», mal armat per a les aportacions teòriques necessàries que d'ell, com de

pondre a certs problemes tàctics immediats que requerien solucions i preses de posició que no podien ajornar-se. I que, per una sèrie de raons impossibles d'analitzar ara, els nuclis dirigents hagin adquirit una capacitat de resposta política —forjada a l'enclusa de decisions i consignes, que han anat acompanyades de no pas pocs errors— que els ha permès d'obrir un horitzó nou que no semblava factible arran de la crisi del 1968 (maig francès, Primavera de Praga, etc.). La consciència dirigent, la responsabilitat política que expressa el diàleg que va mantenir Togliatti amb Baran a Roma el 1960, crec que és ben present en l'actitud adoptada per la gran majoria de dirigents eurocomunistes (4).

Però tot això no eximeix que les tasques de l'eurocomunisme a Catalunya exigeixen una dedicació més gran del partit envers els problemes culturals i teòrics. Fins avui l'ordre de prioritats ha obligat a concentrar la major part de les energies en la lluita contra la dictadura, primer, a les peripècies de la reforma, després. Però, gradualment, i gràcies a la nostra expansió com a partit de masses, comptem amb la possibilitat d'ampliar els fronts de lluita sense afeblir-ne d'altres. Lluny,

qualsevol militant, n'espera el partit com a intel·lectual col·lectiu que s'enfronta amb problemes històrics nous. Amb la denominació «marxista a mig fer» no es tracta d'establir cap valoració moral —res més lluny del meu pensament!—, sinó merament cultural o intel·lectual que sempre és, per naturalesa, relativa. Un «marxista a mig fer» pot ser un revolucionari superior en la pràctica per les seves qualitats personals i per la seva capacitat de lliurament a la lluita social. Col·lectivament, però, el partit ha de procurar que el nivell cultural i intel·lectual sigui superior al nivell que s'adquireix amb un vernís de manual. D'altra banda, sempre som éssers «a mig fer», no només en el camp del coneixement de la teoria marxista sinó en la nostra mateixa realització personal i social.

(4) A la crítica del Consell de Redacció de «Materiales» (Barcelona (1977) del llibre de Santiago Carrillo *Eurocomunismo y Estado* s'explica aquesta anècdota presa de l'article *El nou reformisme* de P. M. Sweezy i H. Magdoff, del núm. 1 de «Monthly Review». *Materiales* diu: «L'anècdota de la trobada Baran/Togliatti el 1960 continua essent molt al·ligonadora. Durant la seva estada a Roma (Baran) havia sostingut una discussió molt llarga (en rus) amb Togliatti, dirigent del PC italià. Les preguntes de Baran deixaven veure el seu escepticisme respecte a la compatibilitat entre la tàctica electoral i parlamentària del PC italià i la teoria marxista-leninista de l'estat i la revolució. Togliatti li va respondre amb una altra pregunta. És molt fàcil parlar de revolució quan es viu als Estats Units, on no hi ha cap partit obrer important, va dir Togliatti. Però, ¿què hagués fet en el meu lloc, si fos responsable d'un partit de masses en el qual els obrers confien la seva representació dels seus interessos ara i aquí? Baran es va reconèixer incapaç d'oferir-li una resposta satisfactòria.»

molt lluny, del doctrinarisme barat, el nostre partit ha d'eleva la formació teòrico-política dels quadres i militants. Cal que estigui present als debats teòrics, artístics, literaris, que es promouen a la nostra societat a través dels seus intel·lectuals, i cal que ho faci amb una carta plena de ciutadania cultural, per la qualitat de les seves aportacions i acceptant els riscos de la seva autonomia. Cal desenvolupar la valoració més correcta del paper propi del militant en la seva tasca cultural, i no pensant només en una tasca «rígidament orgànica». El partit no tan sols ha de dir que «la cultura no és ni ha de ser l'esclava de la política», sinó que ha de demostrar-ho amb els fets.

Sota el franquisme la vida cultural ha tingut un caràcter fonamentalment de resistència. Fins a cert punt és lògic que el balanç d'aquest procés hagi tingut un caràcter de «capitalització política» més que no pas «cultural». Però ara la situació és diferent; ara es tracta d'aixecar amb solidesa l'arquitectura d'una organització cultural en la qual els catalans de qualsevol ideologia puguin debatre lliurement les seves idees. En aquest procés el marxisme i especialment el PSUC, com a intel·lectual col·lectiu, tenen una responsabilitat històrica, fins i tot quantificada en vots a partir del darrer 15 de juny.

El marxisme, més enllà de la necessària revolució econòmica i social, fonament de la igualtat, apunta al fet que «qualsevol nen que porti dins seu un Mozart, arribi a ser-ho». Però durant la llarga transició els perills d'oblidar el nen Mozart són molts i s'estan repetint amb massa freqüència tant a l'Est com a l'Oest. Com a marxista i intel·lectual orgànic d'un partit eurocomunista, no comparteixo pas l'«optimisme» de Luciano Gruppi —com és sabut, ideòleg del PCI— quan afirma que «per als marxistes la política és conscientment (*consapevolmente*) cultura, pel nexa que la seva concepció estableix entre la base econòmica i les superestructures polítiques i ideals de la societat; entre la vida de l'Estat, dels partits, d'un costat, i la cultura, de l'altre». Malgrat que Gruppi tot seguit fa referència a les mediacions necessàries, la seva afirmació hauria de fer-se dient «per als marxistes la política *hauria de ser...*». Temo que encara som en una fase de la lluita política i social en la qual l'articulació dels tres nivells (econòmic, polític, ideològic) sotmet sovint la producció cultural a les necessitats imperioses i, alhora, vacil·lants de la tàctica immediata.

Els intel·lectuals eurocomunistes hem d'estar alerta per tal que la cultura impregni, amb la seva riquesa i amb els seus valors propis, la vida social nova dins el pluralisme naixent.

Ara que el marxisme s'obre, reconeix les seves limitacions i supera les temptacions messiàniques, seria un greu error confondre cultura marxista o fins i tot cultura *tout court* amb «cultura partidista». Cada vegada que es formula una combinació d'aquesta mena, l'adjectiu acaba defenestrant el substantiu. Si la cultura es fa partidista, desapareix. I si no, vegeu els capítols del realisme socialista, l'assumpte Lyssenko, el que succeí a la URSS amb la lògica simbòlica..., per citar-ne uns quants exemples.

La polèmica oberta a Itàlia al voltant de les arrels culturals del marxisme i el seu desenvolupament a través de la lluita d'idees contra l'idealisme dominant permet de fer avui uns aclariments apreciables sobre la funció històrica de l'herència gramsciana. Allò que alguns teòrics marxistes italians anomenen la línia De Sanctis-Croce-Gramsci, en debat amb l'eventual incidència de Labriola i de Lenin en el procés de formació del pensament gramscian —posició defensada particularment per Togliatti—, dóna lloc a una determinació lenta però perceptible dels senyals d'identitat de les aportacions culturals del marxisme a la cultura italiana. «Si a un cert punt d'aquella línia (que cal entendre com una línia de recuperació de la tradició cultural indígena, purament i simplement italiana), no s'hi insereix l'element *estraneo* (estranger, estrany) desequilibrador, no italià —és a dir, per resumir-ho en una paraula, la compareixença de Lenin entre Croce i Gramsci—, temo que no es tindrà una visió correcta del nus del problema», diu Asor Rosa (5).

La nostra situació és més llastimosa. Ni a Catalunya ni a Espanya no hi ha hagut una tradició cultural liberal tan important com l'europea de finals del segle XIX i principis del XX. Per raons històriques complexes —entre les quals destaca el pes obscurantista i el control inquisitorial d'una Església que estava en una permanent actitud de contrareforma cultural i política— el pensament modern no va existir a Espanya i quan iniciava el seu camí com a *intelligentzia* col·lectiva, plural i organitzada d'una vida civil contemporània, és a dir, durant la Segona República, fou avortat violentament; les seves tasques es dispersaren per altres terres —especialment a l'Amèrica Llatina— i la seva influència en les generacions de la postguerra va ser dispersa, desordenada, d'influència variable, escassament significativa des del punt de vista de la renovació

(5) Cf. Alberto Asor Rosa, *La teoria marxista e le altre*, «Rinascita» (1 juliol 1977).

cultural. La querella entorn de les dues Espanyes, el paper de la ciència o les peculiars polèmiques dels anys cinquanta sobre els casos Ortega i Unamuno no són paradigmàtiques d'un debat cultural autèntic en el camp d'un avenç ideològic en què el marxisme hagués pogut esmolar els seus instruments de debat teòric d'una forma adequada, i esdevenir així capaç d'incidir en la realitat del procés cultural. Entre d'altres coses perquè sota el franquisme no hi hagué cap debat cultural en sentit estricte. Només hi hagué una lluita esgotadora contra la repressió en els diversos camps de la vida social.

A Catalunya on hi havia hagut un pensament polític liberal superior al que s'havia desenrotllat a Espanya, no es genera tampoc un pensament autònom de qualitat moderna que sigui homologable al pensament d'altres països europeus. Com a màxim ací la burgesia, i l'Església amb ella, són menys inquisitorials i a les primeres dècades del segle XX obren un debat d'idees menys asfixiant que el de les altres zones d'Espanya. La gestació del problema nacional permet que alguns sectors liberals catalans tinguin una sensibilitat superior a la que tenen els seus homòlegs espanyols per a connectar amb algunes de les aspiracions populars. Però això no impedeix que un cop arribada l'hora de l'opció, acabin abonant, ni que sigui passivament, la liquidació de les llibertats culturals, condició indispensable perquè es pugui generar una línia de pensament cultural autònom, nacional i progressista en el qual les aportacions de les lluites populars haurien pogut adquirir el rang de reflexió teòrica.

Com s'ha dit sovint el PSUC i el PCE som partits sense una tradició teòrica pròpia. El PCI compta amb la línia Gramsci-Togliatti, d'una notable consistència. Quan els nostres partits haurien pogut dedicar i destacar energies a la tasca cultural, la guerra civil i el desgavell posterior van impedir segurament el desenvolupament teòric-cultural concorde amb el paper que ja havien adquirit en acabar la guerra. És possible que aquest fenomen ens hagi fet paradoxalment més disponibles per a les necessàries adaptacions que la crisi accelerada del capitalisme occidental anava demanant. Menys doctrinaris i més oberts a les conclusions exigides per la tàctica.

Però aquesta mateixa qualitat té un revés perillós: fer-nos més fluids en el procés de construcció d'un partit de masses pot desviar-nos cap a un empirisme grosser, cap a una política de resultats fàctics que a vegades esdevé política d'hipoteques futures. L'anàlisi dels passos i de les decisions del procés polític, així com la verificació de la justesa política

dels passos fets, requereix una agilitat organitzativa molt gran en els processos de *dalt a baix* i de *baix a dalt* si se'n vol obtenir la comprovació democràtica en base al debat teòricopolític, amb la necessària mobilització del conjunt del partit *també* per a aquesta tasca, que el va cohesionant en el seu creixement ampli i massiu. Sense caure en bizantinismes o en ideologies passats de moda la necessitat d'aplicar sense parar el binomi teoria-praxi exigeix no tan sols l'acceptació de decisions per la raó d'haver resultat ineludibles, necessàries, tàcticament oportunes, sinó per la seva coherència teòrica amb l'evolució pròpia d'un partit de masses *que es transforma a si mateix* d'acord amb la seva nova inserció històrica i en la seva pràctica social quotidiana, de les quals sorgeix la *nova reflexió teòrica*. Una altra cosa seria vulgar empirisme o política grollera feta d'esquena a la participació popular.

Hi ha un exemple en el qual m'agradaria d'estendre'm com a simple il·lustració. Arran del debat obert sobre la militància de cristians al partit han sorgit, connexos amb ell, entre d'altres, dos temes d'importància crucial per a la naturalesa i la caracterització del partit de masses; es tracta de les qüestions *de la laïcitat del partit i de la crítica marxista de la religió (CMR)*. Considero que tots dos temes no han estat gaire abordats en els debats teòrics que s'han fet fins ara (6).

A la base de la qüestió sobre la *laïcitat del partit* es troba una tradició leninista desenrotllada segons una concepció teòrica del partit que es va imposar categòricament a la Tercera Internacional —fins al punt que mai no fou un tema de debat— i compta amb antecedents als escrits de Marx, Engels i d'altres clàssics marxistes que es van ocupar de la qüestió de la CMR, connexa amb aquella altra. Gramsci enceta noves perspectives en abordar les aliances de classe i desenrotlla unes consideracions insòlites per al seu temps, quan analitza el caràcter i la importància del Partit Popular de Dom Sturzo. Aquesta línia oberta per Gramsci reapareix en Togliatti, especialment a partir del discurs de Bergamo i del X Congrés del

(6) Una controvèrsia incipient sobre aquest tema ha aparegut als números 1 i 3 de «Materiales». Igualment al n.º 3 de «Taula de Canvi» es publiquen diversos articles sobre aquestes qüestions. Manuel Ballester ha redactat un article titulat *Marxismo y cristianismo: una relación dialéctica* que aviat sortirà a Nuestra Bandera. Per la meua banda, toco aquest tema en un llibre meu molt recent *Cristianos en el partido, comunistas en la Iglesia* (Editorial Laia, Barcelona 1977). Però tot això es troba encara a un nivell molt insuficient a causa de la complexitat del tema i les implicacions teòriques i històriques de la qüestió.

PCI i ara, fa molt poc, a la important cara de Berlinguer adreçada a monsenyor Betazzi, bisbe d'Ivrea, amb motiu del Sínode de bisbes celebrat a Roma el mes d'octubre d'enguany. D'altres sectors del moviment comunista internacional, però, exceptuant-ne uns pocs noms il·lustres i aïllats, amb prou feines han avançat en la interrogació sobre la laïcitat del partit respecte a la caracterització leninista en aquest punt, així com sobre el concepte de *partit de matriu marxista*. Les importants contribucions d'Ernst Bloch entorn del concepte d'utopia i de consciència anticipant la seva impressionant revisió de la qüestió cristiana continguda en el seu *Ateïsmes en el cristianisme* i el conjunt de la seva obra, la seva valoració de fenòmens com el de Thömas Münzer com a *teòleg de la revolució*, esperen encara un desplegament més gran a la llum dels esdeveniments històrics posteriors que venen a reforçar la reflexió blochiana i que permet d'eleva-la a uns nivells de verificació teòrica superiors. Amb alguna freqüència he subratllat que l'obra de Bloch marca un punt d'inflexió en el desenvolupament de la CMR; però, si aquest punt no prossegueix amb tendència ascendent, pot quedar-se com un mer accident en el desenvolupament teòric marxista.

Sense penetrar el «nou caràcter» marxista del concepte *laïcitat del partit* no es pot construir, amb correcció teòrica, un partit de masses que reculli la pluralitat de cultures revolucionàries al si de la matriu marxista; només a partir d'aquí quedarà *normalitzada* la militància de cristians dins seu. Perquè no es tracta només que la fe en ella mateixa, com a expressió conscient de l'*homo religiosus* a la recerca del *Deus absconditus*, correspongui a una opció irreductible, gratuïta, inaprensible en el sentit més estricte per a l'anàlisi científica pròpia del materialisme històric i dialèctic, i que en aquest sentit quedi fora del camp analític; es tracta de saber en quina mesura la presència dins el partit d'«un corrent que ve del cristianisme i que participa cada vegada més activament a tots els nivells» (7) queda inserida en la matriu marxista del partit, en quina mesura l'amplia i l'enriqueix, en quin sentit esdevé incompatible o contradictòria amb determinats plantejaments d'un pretès racionalisme de Diamat que eludeix, per la via ideològica o dogmàtica, els problemes no resolts fins avui. Per exemple, i tornant a fer servir termes blochians, en quina mesura el corrent cristià-progressista pot complir una

(7) Cf. Santiago Carrillo, *Informe presentado al Pleno del CC del PCE*, celebrat a Roma (juliol 1976).

funció teòrico-política d'aclariment de la *consciència anticipant i de la raó utòpica* en el procés de construcció de la societat nova i de l'home nou. I a partir d'aquí copsar-ne la relació dialèctica amb el marxisme.

En el procés de construcció de nous valors —que requereixen un cert domini de l'home sobre la natura i una transformació de les condicions que ens menin del regne de la necessitat al de la llibertat com a necessitat conscient— les vies que cal seguir seran complexes, múltiples. L'experiència històrica demostra que l'aparició de l'home nou com a simple producte del canvi de les relacions de producció reflecteix unes concepcions mecanicistes insostenibles. L'acció quotidiana sobre la personalitat humana requereix alguna cosa més que una mirada superficial sobre savieses universals acumulades durant la història. L'eurocomunisme tot sol —encara que està ben situat per a aconseguir-ho— no descobrirà pas el Mediterrani de la resolució marxista de tots els problemes que plantegen les crisis del capitalisme i dels socialismes de l'Est. Però a partir de la seva experiència i del seu procés particulars, nous en molts aspectes, pot obrir finestres a la teoria marxista imprescindibles per continuar avançant en el procés de reconstrucció de la unitat del moviment obrer. Per a tot això cal que els comunistes catalans dediquem moltes més energies a la reflexió teòrica, al debat cultural.

La reforma de l'administració local

Joaquim M.ª Molins

La nova situació que estem vivint després de les eleccions del 15 de juny fa palesa la contradicció existent entre una institució política sorgida del sufragi universal i la pervivència de moltes altres institucions i aparells d'estat, que fan part de la dictadura franquista, que neguen qualsevol principi democràtic.

L'administració local, i sobretot els Ajuntaments, són els primers que manifesten aquesta contradicció i pocs dies després de les eleccions van començar les primeres dimissions als Ajuntaments. Llavors, als partits polítics se'ls va plantejar el problema de quina alternativa calia prendre davant aquesta situació: permetre un buit de poder, controlar-ne la gestió o fer-se'n càrrec provisionalment. (En un altre article d'aquest número s'aborda la problemàtica des d'un punt de vista més global.)

Però allò que ens interessa apuntar és que aquesta crisi s'estava arrossegant des de feia molt de temps i que fins i tot el règim franquista el 1975 —amb la llei de bases de règim local— va intentar redreçar-la, especialment pel que fa als aspectes funcional i econòmic; però ja era tard, políticament, de cara a aconseguir la representativitat dels Ajuntaments i les Diputacions.

Situació actual

Esquematitzant podem dir que la situació es caracteritza per:

1. Manca de representativitat de les Corporacions ja que es manté, a la nova llei de bases del 1975, tant la representació per terços (familiar, sindical i corporatiu) com la restricció en la presentació de candidats.

2. Manca d'autonomia, tant pel que fa a l'aspecte econòmic com per la dependència del poder central. Respecte al primer punt, tothom coneix la penúria de les hisendes locals i la seva dependència de les subvencions i dels crèdits de la

Hisenda central. Al mateix temps la seva imposició té un caràcter marcadament regressiu (contribucions especials) que afecta a tots els ciutadans per igual, independentment de la seva capacitat econòmica.

Quant a la seva dependència del poder central, i com a conseqüència de la mentalitat centralista que existeix, tradicionalment, al nostre país i que ha augmentat durant el franquisme, tots els actes de les corporacions locals estan subjectes a un control de legalitat per part del Govern Civil. Aquest control implica la possibilitat de suspensió dels seus acords juntament amb la possibilitat de suspendre els regidors i l'alcalde.

3. La uniformitat del règim local en el sentit que no es contempla la diversitat de realitats dels diferents Ajuntaments —uns 10.000 a tot l'Estat espanyol— entre els quals hi ha un elevat percentatge que tenen una població inferior als 5.000 habitants mentre, per una altra banda, existeixen Àrees Metropolitanes que requereixen un plantejament supra-municipal per a determinats serveis.

4. Una organització interna burocratitzada i jerarquitzada, amb l'existència d'un cos «nacional» de funcionaris de l'administració local que impedeix que aquestes persones es posin en contacte amb les diferents realitats nacionals i regionals de l'Estat.

Propostes de reforma immediata

És evident que una configuració definitiva de l'administració local és una tasca llarga i complexa, i que a més està supeditada al marc general que ha de suposar la nova Constitució; d'altra banda, però, no hem d'esperar l'aprovació definitiva de la Constitució per iniciar una sèrie de reformes que possibilitin una mínima actuació dels Ajuntaments en el període immediat. Si no es fa així la situació que he exposat abans es deteriora cada cop més i els conflictes entre els ciutadans i els Ajuntaments s'agreuaran.

Aquest és el sentit de la proposta que el grup parlamentari comunista ha presentat recentment al Congrés de Diputats, en forma de proposició de llei sobre les eleccions dels Ajuntaments i les Diputacions Provincials; proposta en què s'intenta abordar els problemes suara enunciats, sobretot el de la representativitat, però acompanyats d'altres mesures que facin possible un funcionament real de les Corporacions locals.

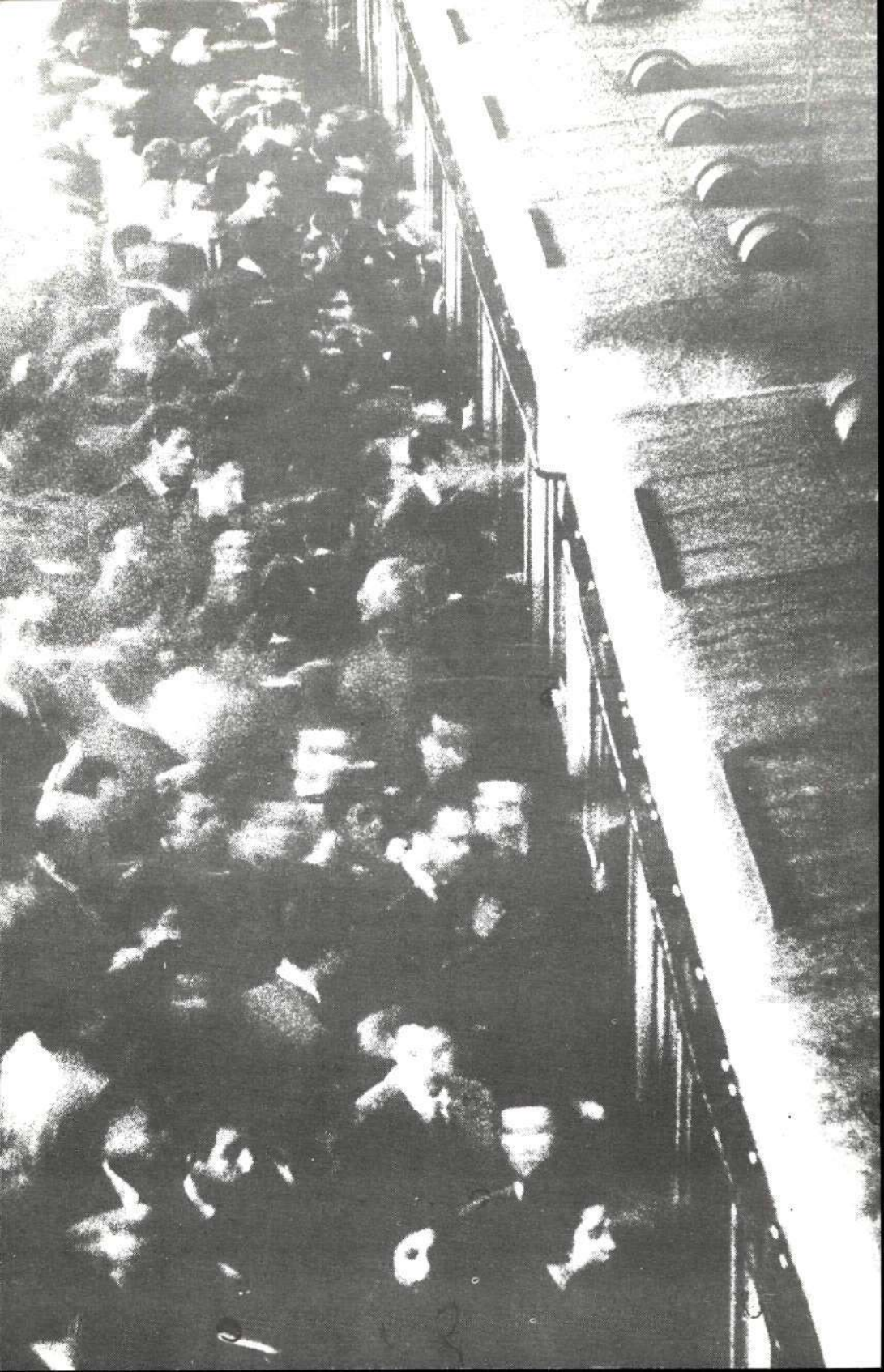
En síntesi, el projecte esmentat proposa els següents punts:

1. Establiment de tres nivells de govern als municipis: Ple de l'Ajuntament, Comissió Permanent i Alcalde.
2. Ple de l'Ajuntament format per un nombre de regidors que oscilla entre 8 i 100, segons la població i elegit per sufragi universal, directe, igual i secret.
3. Sistema electoral proporcional amb districte electoral únic per a tot el terme municipal, amb llistes tancades i bloquejades, i amb la distribució de restes segons la regla de resta major, per tal d'aconseguir la màxima representativitat del consistori.
4. Elecció de la Comissió Permanent i de l'Alcalde per i entre els regidors, i prohibició expressa per als càrrecs que no hagin estat escollits d'aquesta manera, de tenir dret de vot als òrgans de govern.
5. Establiment de tres nivells de govern a les Diputacions: Ple, Comissió de Govern i President.
6. Elecció dels diputats provincials pels regidors de la respectiva província, agrupats per partits judicials i seguint les mateixes normes que he esmentat per a l'elecció dels regidors.
7. Elecció de la Comissió de Govern i del President per i entre els Diputats.
8. El control de legalitat per part del Govern Civil no provocarà la suspensió (prèvia) de l'execució dels acords de les Corporacions locals.
9. Revisió, amb caràcter extraordinari, del cens electoral.
10. Establiment d'un crèdit extraordinari, destinat al fons de les Hisendes locals, de l'ordre del 60 % del total dels pressupostos ordinaris de les Corporacions locals a l'exercici anterior.
11. Convocatòria d'eleccions en el termini d'un mes a partir de l'aprovació de la llei.

Una nova llei de règim local

Com he dit abans, cal abordar la reforma de l'Administració Local en profunditat quan ja s'hagi aprovat la Constitució i quan es compti amb l'audiència dels mateixos Ajuntaments i Diputacions, després d'esdevenir-se la renovació d'aquests organismes.

La primera qüestió que cal esbrinar és qui té competència per legislar en aquesta matèria. Si concebim l'Estat espanyol com un règim d'autonomies per a les diverses nacionalitats i regions —com a fase prèvia de l'Estat Federal—, és evident que la legislació sobre aquesta matèria serà competència pre-

cisament de les Assemblees legislatives de les diferents nacionalitats o regions. Aquestes Assemblees, tot respectant uns principis mínims de composició i funcionament democràtics, han d'adequar la normativa a la tradició i peculiaritat dels seus àmbits territorials respectius. En aquest sentit, a Catalunya la futura legislació sobre Règim Local ha de ser obra del Parlament i ha de contemplar no tan sols la realitat municipal, sinó també la comarcal i regional, tot superant l'anacrònica divisió provincial.

Un precedent: la llei municipal de 1934

Quan parlem del futur règim local català cal esmentar la llei aprovada pel Parlament de Catalunya el 1934, no tan sols com un antecedent d'un règim local autònom i representatiu, sinó perquè molts dels seus principis encara tenen vigència ara i perquè la seva elaboració va ser un procés en el qual van intervenir no tan sols els parlamentaris sinó el conjunt de municipis de Catalunya, per mitjà de la Federació de Municipis Catalans, i va tenir l'audiència de certs representants de diversos col·legis professionals —arquitectes, enginyers, metges, funcionaris— que assistiren al Primer Congrés Municipalista Català.

En aquesta llei és interessant de destacar els punts següents:

1. Reconeixement del principi d'autonomia dels municipis que els facultava per adoptar l'estructura funcional, orgànica o econòmica, que s'adaptés millor a les seves característiques, mitjançant una Carta Municipal.

2. La participació ciutadana en l'administració, no només en el moment d'escollir l'Ajuntament, sinó d'una forma continuada a través del referèndum popular, la iniciativa i la consulta popular i la revocació del comandament de l'Ajuntament com a expressió màxima del reconeixement de la sobirania popular al si del Municipi.

3. Modernització de la tècnica d'expropiació forçosa per tal d'adaptar-la a les necessitats d'una acció municipal moderna: obres d'engrandiment de la població, obres de sanejament i urbanització, etc.

4. Legislació àmplia per afavorir la municipalització dels serveis, seguint els següents procediments de gestió: admi-

nistració directa, autònoma, i associació de municipis per tal de municipalitzar els serveis comuns.

5. Reconeixement dels estudis de l'Escola d'Administració Pública de la Generalitat com a base de les condicions d'aptitud per a l'exercici de càrrecs municipals.

Principis d'organització municipal

A l'apartat on exposo les propostes de reforma immediata he esmentat ja els principis bàsics de la futura organització municipal; la reforma, però, en una segona fase hauria d'abordar els detalls següents:

1. Repartiment de competències entre els diferents òrgans municipals. A parer nostre, el poder decisorí màxim residirà en el Ple de l'Ajuntament, el qual haurà de fer-se càrrec, com a mínim, de les competències següents:

- a) Establir un programa d'actuació municipal que sigui vinculant per a la Comissió Permanent.
- b) Discutir i aprovar els pressupostos de l'Ajuntament, els comptes generals del Municipi i tots els acords de caràcter econòmic i financer.
- c) Discutir i aprovar tot allò que faci referència a la celebració de contractes i atorgament de concessions d'obres i serveis.
- d) Discutir i aprovar la municipalització dels serveis.
- e) Discutir i aprovar la Carta Municipal com a reconeixement del principi d'autonomia municipal.
- f) Fiscalitzar i censurar l'activitat de la Comissió Permanent.

La Comissió Permanent és l'organisme executiu dels acords del Ple, i cada regidor està al davant de cadascun dels serveis que existeixen a l'Ajuntament. Als municipis de menys de 5.000 habitants aquestes funcions seran assumides pel Ple de l'Ajuntament.

L'Alcalde presideix el Ple de l'Ajuntament i la Comissió Permanent, i és l'executor dels seus acords. Al mateix temps ostenta la representació legal del municipi.

2. Participació i control popular. És evident que l'estructura municipal no és suficient per garantir el contacte necessari entre l'administració local i els ciutadans; per això, caldrà arbitrar uns mecanismes de contacte entre ambdós. Els precedents esmentats a l'apartat 2 de la llei municipal del 34 cons-

titueixen uns principis totalment aplicables a les circumstàncies d'avui perquè arbitren quatre formes diferents de relació:

- a) La iniciativa cívica per proposar l'adopció d'acords que estiguin dins la competència dels Ajuntaments; en el cas que no s'acceptés la proposta, existia la legitimació per promoure un referèndum popular.
- b) Referèndum popular per rectificar o revocar acords, o per aprovar les propostes que l'Ajuntament no hagués tingut en compte.
- c) Consulta popular de l'Ajuntament sobre certs acords importants sobre els quals es vol tenir el *consens* de la població.
- d) Revocació de la totalitat de membres d'un Ajuntament, si així ho aprova el cos electoral, amb la convocatòria subsegüent d'eleccions.

3. Descentralització municipal. Per aconseguir la participació i el control a què abans m'he referit caldrà arbitrar també la creació, a les grans ciutats, d'òrgans descentralitzats que puguin assumir competències dels municipis i que en el fons acostin la gestió municipal als ciutadans.

En virtut del principi de l'autonomia municipal han de ser els Municipis els qui estableixin les modalitats i les competències d'aquestes entitats descentralitzades; prèviament, però, s'haurà delimitat el seu àmbit d'actuació segons uns criteris de població, històrics, geogràfics i d'homogeneïtat social. L'elecció d'aquests òrgans descentralitzats es faria entre els veïns d'aquest territori i se seguirien els mateixos principis que a les eleccions de regidors. Les possibles atribucions que podrien assumir aquestes entitats poden ser dividides en grans blocs:

- a) Atribucions burocràtiques: per mitjà d'oficines descentralitzades que facin més àgils les funcions i els serveis, i els apropin a la població.
- b) Atribucions d'iniciativa: formació de projectes i propostes referents als problemes del barri.
- c) Atribucions de control i consulta en matèries que afecten el seu territori: pressupost anual i plans d'inversió municipal, criteris generals de gestió dels serveis, ordenances i reglaments municipals, municipalització de serveis, plans parcials i atorgament de llicències d'edificació, localització d'escoles noves, guarderies i altres serveis socials.
- d) atribució de funcions delegades concretes en matèria d'o-

bres públiques i serveis municipals que es desenrotllin dins el seu territori.

- e) Atribucions de gestió directa de béns i serveis, com guarderies, ambulatoris, activitats esportives, culturals, etc.

4. Creació d'una Escola d'Administració Pública de la Generalitat per a la formació i perfeccionament dels funcionaris de les Administracions locals.

5. Foment de l'Associacionisme entre els municipis petits, per a la gestió de serveis comuns que individualment no podrien dur-se a terme, tot respectant la personalitat de cada un d'ells i no forçant-ne la fusió si va en contra de la voluntat dels seus habitants. Lligam amb els organismes comarcals i regionals que puguin existir a Catalunya per coordinar l'actuació de la Generalitat en aquests àmbits.

6. Reforçament de les Hisendes Locals per tal de facilitar l'autonomia de la imposició municipal, però creant a més un sistema de subvencions per part de la Generalitat en funció de les necessitats de cada municipi i d'acord amb els criteris objectius sobre la població establerts pel Parlament de Catalunya, amb las necessitats o dèficits acumulats, *metropolitaritat*, zones deprimides, etc.

És evident que aquests punts no esgoten tota la problemàtica local però sí que són els primers que caldrà que abordin les institucions autonòmiques catalanes quan ja s'hagi superat l'actual etapa provisional i les institucions es constitueixin de forma definitiva.

Les associacions de veïns davant el futur

J. M.ª Alibés Rovira

L'esquema organitzatiu que la dictadura havia muntat per dominar la vida social de la població: família, municipi i sindicat entrà en crisi total a partir dels anys 60. Deixant de banda la temàtica familiar («célula fundamental»), el sindicat vertical rebé el primer gran sotrac amb l'aparició de CCOO com organització sócio-política democràtica per la defensa dels interessos de la classe obrera. Aquesta fou la primera organització que qüestionà d'arrel el poder franquista en oferir una alternativa unitària i democràtica a la classe treballadora.

A Catalunya cal remarcar la importància del treball unitari desenvolupat durant aquests anys per les forces polítiques i socials, treball que contribuï de manera decisiva al desenvolupament de les organitzacions de masses. És en aquest context en què es formen les primeres Associacions de Veïns (AAVV) que capitalitzen en les ciutats l'experiència de les CCOO en les fàbriques. I és lògicament en els barris obrers on comencen a sorgir aquestes organitzacions. Aquest inici no és ni casual ni fortuït, sinó que respon a la capacitat revolucionària de la classe obrera i projecta cap al futur els dos grans instruments d'organització de masses capaços de portar a terme, juntament amb altres forces polítiques i socials, la lluita per la democràcia i el socialisme: les organitzacions obreres en les empreses i les organitzacions de veïns en les ciutats són els dos pivots de la lluita de masses per una veritable revolució socialista.

Les AAVV possibiliten la participació democràtica dels veïns en la lluita contra l'explotació franquista per la satisfacció de les necessitats collectives en la ciutat, posant en crisi un aparell de l'Estat tan important com són els ajuntaments.

Les formes organitzatives i les pràctiques socials de les AAVV ens han portat sovint a analitzar-les com a fenomen purament municipal deslligat fins a cert punt del procés polític general. El naixement i desenvolupament d'aquestes orga-

nitzacions ha estat escassament analitzat des del punt de vista polític. Ha estat abundant la informació de les lluites portades a terme i les descripcions dels processos que han sofert, però ha estat escassa l'anàlisi teòrica de la seva significació política. Des de l'òptica marxista han predominat les aportacions dels teòrics francesos i italians que han proporcionat elements de comprensió política i d'anàlisi de les contradiccions generals per al capitalisme en les formacions urbanes. L'aplicació d'aquests elements teòrics a unes realitats bastant diferenciades respecte a les dels països originaris deixa inevitablement una sèrie de buits polítics als quals cal parar atenció. La presència d'una dictadura feixista que durant quaranta anys ha forçat la despolitització del poble mantenint-lo en una subdesenvolupament cultural dificulta la comprensió per part de la classe obrera del procés d'exploatació indirecta que sofreix en les ciutats, fent difícil també la comprensió política del significat i abast de les organitzacions de les masses urbanes. Possiblement per això la política de les AAVV no ha tingut en general el contingut de classe que es podria deduir d'una anàlisi sobre la composició social de les nostres ciutats. Caldria també remarcar que la duresa de la lluita a les empreses per aconseguir les llibertats mínimes que negava la dictadura ha contribuït també a limitar fortament la participació de les masses obreres en les organitzacions ciutadanes. Malgrat això han protagonitzat nombroses lluites contra les condicions de vida imposades en la venda, sanitat, ensenyament, espais verds, etc....

Tot això ens porta a destacar que en general la direcció política de les AAVV ha estat portada predominantment per sectors procedents de les capes mitjanes (professions liberals i treballadors «de coll blanc»), fet que ha possibilitat una ampla coincidència de sectors socials molt diferents, des de la classe obrera fins a la burgesia liberal en la lluita per la democràcia.

Això constitueix un capital democràtic molt important de cara al futur, però planteja també la urgència que la classe obrera ocupi el lloc que li pertoca en aquestes organitzacions ciutadanes si volem que siguin veritables motors de transformació social.

En el moment actual, quan s'han aconseguit ja unes llibertats mínimes que ens permeten una esperançadora lluita per construir i profunditzar la democràcia, cal que analitzem amb rigor alguns dels problemes seriosos que venen patint les AAVV. Per avançar sòlidament no podem deixar de valorar els

antecedents immediats, ni molt menys com massa sovint passa, fer-ho a toc de trompetes.

A mesura que s'aconsegueixin amplexos espais de llibertats, contràriament a allò previsible, les AAVV s'estanquen en el seu creixement i inclús en alguns casos es nota un descens en el nombre d'afiliats. Mentrestant disminueix el nombre de participants actius i queda reduït moltes vegades a una avantguarda polititzada formada per militants dels partits d'esquerreres. Si bé s'aconsegueix la participació del barri en lluites concretes, les AAVV perden part del caràcter massiu i representatiu que havien assolit en plena vigència de la dictadura. Una mostra d'aquesta desconexió entre AAVV i les masses ciutadanes es dona a Barcelona quan es llença per part de la Federació d'AAVV la iniciativa de reunir 100.000 signatures demanant la dimissió de l'impopular senyor Viola. Malgrat el massiu sentiment contra aquest alcalde, el fracàs de la iniciativa és estrepitos.

Aquests símptomes denoten una manca d'adaptació de les AAVV al període de transició política que està vivint el país i que comporta per als ciutadans unes noves exigències polítiques. La presència pública dels partits polítics desperta l'interès de la població que per primera vegada en 40 anys pot conèixer i optar per diferents programes polítics. Les AAVV ja no són l'únic canal de vida democràtica i d'alternativa per al veí. S'obre un nou horitzó: el del coneixement i definició de les diferents propostes polítiques.

Els partits d'esquerreres fortament presents en l'etapa anterior disminueixen sensiblement la seva presència a les AAVV deixant pas a un avantguardisme fins aleshores latent. S'atomitzen les Associacions a causa de la manca d'iniciativa de les Junes i la poca participació en les assemblees. Les vocalies o grups de treball es transformen en minúsculs centres de decisió i en aquests grups es desenrotlla una intensa lluita per l'hegemonia que accentua el caràcter avantgardista i margina la participació popular.

En aquesta situació des de l'esquerra s'adopta una política que podríem qualificar de «notorial». Per una part s'exalten els èxits passats, i davant la crisi present es limiten a aixecar acta dels errors en què incorren aquestes organitzacions. S'assenyalen puntualment els efectes d'una situació crítica però no s'aporten elements que expliquin políticament el seu per què dificultant la possibilitat de donar sortides polítiques a la situació.

Així veiem com avança tot un procés d'inhibició o d'abandó

de molts companys en la tasca que portaven a terme en les AAVV, i malgrat que els partits creixen ràpidament, disminueix la nostra presència en aquestes entitats.

En resum les AAVV com a organitzacions de masses per la defensa dels interessos de la classe obrera i els sectors populars en el marc urbà es formen i maduren en el període final de la lluita contra la dictadura, en el combat per la defensa de les condicions de vida del poble i per la llibertat i la democràcia. A mesura que la crisi general del franquisme s'accelera i es guanyen parcelles cada cop més amples de llibertat les AAVV pateixen una profunda crisi a causa de la dificultat d'adaptació a les exigències de la transició política. Aquesta crisi posa en primer pla la urgència de plantejar el sentit i la funció d'aquestes organitzacions de masses en la nova etapa del moviment revolucionari cap a la construcció de la democràcia i el socialisme.

Les AAVV després del 15 de juny i el seu futur

Després del 15 de juny queda patent a Catalunya la voluntat majoritària, no solament de construir un sistema polític democràtic, sinó d'acceptar el projecte d'una societat socialista. Aquesta manifestació lògicament va ésser molt més explícita i aplastant entre la classe obrera i els sectors populars de la població. Això, cal tenir-ho molt present a l'hora de plantejar des de les esquerres, i especialment des del nostre partit, les perspectives del futur de les organitzacions de masses de tipus urbà.

Dels elements que abans he esmentat respecte a la crisi de les AAVV se'n podria deduir que les AAVV han perdut la seva aptitud per ésser motors de canvi social i polític i que per tant s'ha de prescindir d'elles en la nova etapa política. Que si bé han estat un instrument important en l'etapa de lluita per les llibertats, en la nova fase ja no tenen un paper important. En aquesta línia es teoritza en alguns sectors de l'esquerra i això és greu.

El paper de les organitzacions de masses populars urbanes en el període de la construcció de la democràcia és fonamental, no solament com a instruments d'estabilització social i de responsabilitat davant les contradiccions i dificultats que suposa passar d'uns Ajuntaments totalitaris sobre els quals pesa una herència de 40 anys, sinó també perquè aquestes organitzacions són imprescindibles perquè les mesures democràtiques puguin tenir ple efecte.

Si la participació i compromís dels ciutadans queda limitat al vot en les eleccions, serà molt difícil que els representants puguin pendre mesures de sanejament i democratització de l'aparell municipal. La greu situació de les administracions locals, que cal no tractar amb alegria confiant que les eleccions ho resoldran tot, exigeix que els ciutadans s'incorporin activament a les tasques collectives per transformar l'aparell municipal.

Cal tenir present que el poder dels sectors que s'han basat en la corrupció no desapareixeran pel sol fet de les eleccions, sinó que caldrà desplaçar-los de cada un dels centres de gestió municipal i que indubtablement utilitzaran tot el seu poder per evitar-ho recorrent a maniobres de boicot o col·lapse d'activitats que difícilment podrien ser superades si els ajuntaments —per més d'esquerres que siguin— no compten amb el suport organitzat de la població.

A la vegada, per aprofundir en la democràcia, és necessari sobretot en les grans ciutats, un sistema de gestió descentralitzada que permeti que les decisions i les gestions es portin al nivell més pròxim del barri o sector que afecten. Això requereix una consciència democràtica de la població i un sistema d'organització capaç d'articular dinàmicament les organitzacions de masses amb els aparells municipals. Aquesta descentralització no depèn sols de la voluntat dels ajuntaments, sinó essencialment de la consolidació i representativitat de les organitzacions de masses.

En una perspectiva més avançada, però que cal tenir sempre present, de construcció del socialisme les organitzacions ciutadanes seran un eix essencial per aconseguir allò que denominem revolució de la majoria. Que en les ciutats la classe obrera, els sectors populars, professionals, etc., a través d'una pràctica política i social arribin a explicitar massivament la necessitat de superar el capitalisme pronunciant-se a favor del projecte socialista és una condició per poder portar a terme la transformació revolucionària en la democràcia i la llibertat.

En tot això, ¿quin pot ésser el paper de les AAVV tant d'aquí a les eleccions com després?

La possibilitat que les AAVV siguin l'instrument de les masses urbanes per consolidar la democràcia i avançar cap al socialisme depèn sobretot de la capacitat que tinguin d'integrar la classe treballadora i els sectors populars; això vol dir superar totes les postures avantguardistes i eixamplar la seva base de manera que representin la gran majoria de la població o barri.

Si no són capaces de donar aquest salt corren el risc de quedar aïllades i marginades del procés democràtic malgrat la seva combativa història. El procés polític del país exigeix una profunda renovació de les AAVV. Si fins fa poc havien estat un instrument fonamental en la lluita contra la dictadura, ara han de convertir-se en una força decisiva dedicada a construir la democràcia.

En aquest procés de reconversió cal en primer lloc definir el seu espai i les seves funcions respecte als partits polítics. Avui existeix encara una certa confusió en aquest aspecte a causa, en gran part, del desconeixement generalitzat d'allò que comporta el funcionament d'una democràcia. Mentre els partits proposen opcions globals de transformació de la societat d'acord amb els seus programes i busquen, a través de les eleccions, l'hegemonia en l'aparell de l'estat per realitzar els seus objectius, les AAVV han de ser organitzacions de masses que defensin els interessos de la majoria dels ciutadans, que estableixin una nova relació entre els ciutadans i els ajuntaments, que forcin una democratització real i a fons de l'aparell administratiu, que explicitin en el marc de la ciutat les contradiccions d'un sistema polític, econòmic i social basat en el benefici monopolista, en l'individualisme i en l'explotació urbana. A la vegada han de ser els motors per impulsar alternatives a les situacions col·lectives injustes, que controlin la gestió municipal i sàpiguen també gestionar en el seu àmbit serveis col·lectius descentralitzats respecte dels Ajuntaments.

Si assumeixen aquesta perspectiva les AAVV podran ser en un futur els instruments de transformació revolucionària de l'espai urbà no solament impulsant la socialització de la propietat (sòl urbà, vivendes, serveis i equipaments) sinó també transformant els sistemes de relació entre els ciutadans, trencant l'individualisme i aïllament que imposa un sistema capitalista, i avançant cap a formes de relació col·lectives que estructurin una nova societat socialista.

En aquesta perspectiva les AAVV en els barris i els sindicats en les empreses són els dos eixos essencials perquè les masses siguin les protagonistes de la revolució de la majoria.

Les AAVV fins a les eleccions municipals

El retard de les eleccions municipals pot ésser un parany per a les AAVV. El fet que el govern mantingui el divorci públic des del 15 de juny, entre la voluntat de la població i la

composició dels Ajuntaments, pot portar a una exasperació dels ciutadans pel fet que se'ls nega el mitjà de transformació del poder municipal. El pes de les injustícies socials acumula-des durant 40 anys i la manca de solucions reals que imposa aquesta situació falsa poden portar i porten ja a situacions extremes a alguns sectors, i l'esclat de demandes que no tenen possibilitat d'avançar en aquest context pot incrementar-se fins al punt de convertir-se en un greu element de desestabilització. Aquí és necessari no confondre l'enemic, i les AAVV han d'analitzar aquesta realitat portant una gran iniciativa social, però distingint sempre les possibilitats d'avenç de les vies mortes que imposa la mateixa situació. Les AAVV estan ob-jectivament interessades en el fet que les eleccions municipals tinguin lloc el més aviat possible i han de lluitar per aconseguir-ho. Aquesta és una de les seves responsabilitats: consolidar la democràcia.

Alguns grups polítics minoritaris, en trobar-se sense representativitat política intenten utilitzar les AAVV com a trampolí per aconseguir una presència política que els han negat les eleccions. Però que aquests intents avancin depèn de la iniciativa i capacitat que demostrin els grans partits democràtics en la seva presència en les masses. Si aquests menyspreen les AAVV centrant la seva activitat política en el sí del partit i emprenen una tàctica purament electoralista, deixaran les AAVV a mercè de l'oportunisme i la demagògia. Aquest perill a més de possibilitar la instrumentalització de les AAVV significaria un greu retrocés en el procés democràtic en perdre un instrument fonamental per avançar. Si els grans partits d'esquerres abandonen el seu treball de masses en les AAVV perdran en les ciutats uns instruments insubstituïbles per governar democràticament i la descentralització i participació democràtica quedaran només com a fase electoral, sense instruments per fer-les possible. Les esquerres han de plantejar la batalla electoral tant en la captació de vots com en la consolidació i avenç de les AAVV, i els resultats polítics dependran d'aquests dos aspectes i no només del número de vots aconseguits.

La situació política de Catalunya és excepcional, sortint d'una dictadura, i per construir la democràcia no partim de zero sinó que tenim organitzacions de masses com les AAVV; no va ésser aquest el cas de Portugal o Grècia. Si no som capaços de projectar cap al futur aquest capital democràtic tindrem una greu responsabilitat davant del poble.

Per als partits revolucionaris les eleccions no són sols el

procés per arribar als diferents aparells de l'estat, sinó fonamentalment per avançar en el procés de transformació revolucionària de l'estat i la societat en el protagonisme de les masses organitzades.

Per acabar volia assenyalar quatre perills que cal tenir presents en el futur immediat:

1er. L'electoralisme en què poden incórrer les organitzacions polítiques de l'esquerra si no donen prou importància a la lluita de masses en el període pre-electoral i electoral.

2on. La desatenció vers les organitzacions ciutadanes (AAVV i d'altres) en aquest delicat moment en què han de passar d'instruments per la llibertat i contra la dictadura, a protagonistes en la construcció i defensa de la democràcia.

3er. La temptació de plantejar la democràcia de base en les ciutats només a partir de mesures administratives preses des dels nous ajuntaments sense valorar prou la dinàmica popular.

4rt. L'escassa presència de la classe obrera en les organitzacions de masses ciutadanes que pot debilitar el seu caràcter revolucionari donant pas a un reformisme oportunista i superficial protagonitzat per sectors d'ideologia petit burgesa.

IV CONGRÉS

amb la veu
de tots

Del 29 d' Octubre al 1er de Novembre Palau de Congressos BARCELONA

IV CONGRÉS DEL PSUC

Aquest número va a la impremta poc abans de la celebració del IV Congrés del PSUC. NOUS HORIZONS dedicarà en els seus propers números una atenció preferent a aquest congrés, fet important no sols per al Partit Socialista Unificat de Catalunya, sinó per a totes les forces obreres i democràtiques del país.

El manifest de l'esport (*)

Des del primer moment (decret-llei de 1941 que estableix que «La Dirección y el fomento del Deporte Español se encomienda a Falange Española Tradicionalista y de las Jons») el franquisme va vincular l'esport al partit únic i a les seves organitzacions «de masses» (organització juvenil i secció femenina). Ni la llei de l'Esport del 61, ni la posterior reestructuració de la Secretaria General del Movimiento (70), que pretenien introduir elements de racionalització en l'organització de l'esport van modificar substancialment la dependència política.

El franquisme sempre va concebre i utilitzar l'esport com un instrument de propaganda, d'alienació, de control social. Mai com un dret dels ciutadans. Quan va fer campanya massiva per l'esport («Contamos contigo») no fou per aconseguir la generalització d'un dels molts drets trepitjats, sinó, en ple desenrotllisme, contribuir al desenvolupament d'una forma més de consumisme: el consumisme esportiu.

Al voltant de l'estructura político-esportiva del franquisme va créixer i es va instal·lar una burocràcia reaccionària i corrompuda, que va trobar en l'esport la seva parcel·la de privilegi a explotar. Tan bé si varen instal·lar que constitueix avui per avui un dels sectors socials que la transició ha afectat menys. Mentre Alianza Popular és un partit clarament minoritari en aquest país, els homes d'Alianza Popular segueixen gaudint d'una àmplia majoria en el món de les jerarquies esportives.

Que l'esport fos així durant el franquisme, no vol dir que hagi de ser forçosament així en qualsevol situació. Com sempre no és l'esport el que és dolent en sí, sinó el franquisme el qui el va corrompre.

(*) Aquest document ha estat elaborat en el marc del grup del treball sobre l'esport pels companys Manuel Moreno Mauricio, Josep Gual, Manuel Ibern i altres. També hi han col·laborat en Josep Ramoneda i en Jordi Borja.

Cal citar que hi ha un document del PCE sobre «Alternativa para la educación física y el deporte». El grup de l'esport del PSUC està preparant un document més ampli que presentarà al IV Congrés.

Per això cal recordar que la pràctica de l'esport és un dret que té tot ciutadà per al desenvolupament complet de la seva personalitat; que l'esport a l'abast de tota la població és un factor creador de lligams solidaris i comunitaris; que tot poble té el dret a protegir els seus esportistes d'alta competició, que com tota activitat destacada de la persona humana forma part del patrimoni cultural col·lectiu; en fi, que l'esport espectacular, sotmès a les seves justes dimensions econòmiques i polítiques, és un element positiu més de la vida comunitària.

Però perquè això sigui així cal desestatalitzar, d'alguna manera, el control de l'esport. Dir desestatalitzar no volem pas dir privatitzar. Ni tampoc traslladar el control de l'esport de l'Estat als partits polítics.

Certament els partits polítics han de tenir una política de l'esport lligada al seu plantejament i concepció global dels problemes de la societat. I aquesta concepció ha de començar per imposar entre tots una exigència: el desmantellament de l'actual aparell feixista de l'esport.

No per cedir-lo a la influència del nou partit majoritari. Sinó per aplicar-li la llei democràtica bàsica de la democràcia representativa. I aquesta llei passa per la via de la participació popular en la direcció i organització de l'esport. És a dir, passa pels clubs com elements genuïns del fenomen associatiu en el camp de l'esport, fenomen que inclús sota el franquisme va adquirir una importància fonamental, derivada del fet de ser les úniques organitzacions legals populars que la dictadura permetia.

Només així es pot arribar a l'autèntica concepció democràtica de l'esport com a fenomen social a l'abast de tota la societat. L'esport és de tots: no solament dels joves i dels especialistes.

Naturalment perquè això sigui possible cal resoldre una sèrie de problemes, materials alguns: les condicions de l'equipament esportiu, els horaris de treball; culturals uns altres: el pes dels valors socials dominants en els quals l'esport s'ha perdut, entre la lògica del consumisme i la ideologia de la competència.

Una pràctica democràtica real de l'esport haurà de basar-se més en valors de solidaritat que en l'esperit competitiu. És a dir, en una concepció de l'esport com a forma d'utilització del temps lliure (dins del marc de les pràctiques de llibertat) molt més que com una altra forma de treball amb les exigències gairebé tayloristes de les modernes teories de l'entrenament.

Participació popular i concepció lliure i solidària de l'esport

com a pràctica de llibertat fan pensar en la conveniència d'organitzar socialment l'esport en funció no dels llocs de treball sinó dels llocs de vida social i comunitària: els barris. Els barris —i les seves organitzacions pertinents— haurien de ser el lloc natural des d'on s'exercís la iniciativa social de l'esport juntament amb les escoles.

I tots aquests plantejaments, cal deixar ben clar que no són en cap sentit contradictoris amb el desenvolupament de l'esport d'alta competició, que té la seva millor garantia d'èxit en la generalització de la pràctica esportiva.

Finalment, voldríem només situar el tema en relació a Catalunya i les seves circumstàncies peculiars. A Catalunya existeix una gran tradició democràtica (Esport i ciutadania) en la vida associativa esportiva, no solament en els clubs grans (com el Barça) sinó sobretot en tants clubs petits que sota el franquisme varen fer un paper resistencialista en molts casos, de manteniment de l'esperit solidari i de la vida comunitària, sempre.

En aquests moments l'esport català té una fita important en les conclusions del Congrés de Cultura Catalana. I s'obren davant nostre grans possibilitats en el restabliment de la Generalitat, que representa la primera oportunitat de reorganitzar autònomament i democràticament l'esport.

I precisament davant d'aquesta oportunitat, ens sembla important reiterar la conveniència que, per les característiques pròpies de l'esport, siguin les organitzacions no partidistes (de barris, clubs, etc.) aquelles que prenguin directament el protagonisme de la gestió democràtica. Si realment volem desesotalitzar l'esport per donar-lo a la participació popular cal evitar tot el que siguin solucions administratives, o temptacions partidistes de conquesta d'espais per a les pròpies conveniències (fer clubs esportius, ocupar càrrecs, etc.). L'esport ha de ser un espai col·lectiu de llibertat.

MANIFEST ESPORTIU

El dret a l'esport

És indiscutible la importància que té la pràctica de la Cultura Física, juntament amb tota la gamma d'activitats esportives afins. Com a balança que anivella dues constants tan equivalents, com són: salut i equilibri personal, i que constitueix un factor notable d'enriquiment de la persona. El dret

a l'esport es converteix per tant en el criteri bàsic d'una nova política esportiva que faci possible la integració autèntica i positiva del poble en aquesta parcel·la.

Tenint en compte el desgavell i la manca d'una política ampla i democràtica que hem sofert gairebé durant quaranta anys, cal capgirar tots els conceptes actuals, que palesen una ineficàcia espaordidora, tant pel que fa a la inexistència d'una direcció coherent, com per la carència de directius aptes i honestos.

És fa necessari per tant, en primer lloc, desvincular totalment de les àrees esportives aquesta rêmora oligàrquica i burocràtica, que impossibilita la lliure circulació d'uns models idonis amb les mínimes necessitats del poble.

Traves del muntatge vigent

Alienació del ciutadà, merament com a subjecte passiu o simple espectador.

Descarada protecció de certes disciplines de caràcter elitista.

Subordinar l'esport al servei de directius poc escrupolosos, que l'utilitzen com a palanca d'escalada a càrrecs polítics antidemocràtics.

La càrrega ideològica que ha lligat l'esport als muntatges d'organitzacions totalitàries que, per altra banda, han mostrat sobradament la seva ineficàcia quant a la promoció efectiva de l'esport.

Manipulació deshumanitzada del deportista d'*elite*, en detriment de la resta, per tal d'aconseguir èxits efímers en mires a un reconeixement internacional, que res no té a veure amb l'esport.

La falta de temps lliure per a practicar, per causa de les dilatades jornades de treball i de la caòtica desorganització dels transports públics.

És patent també, l'escassetat d'instal·lacions esportives. Prenem com a exemple, les comarques barcelonines, on les possibilitats de pràctica esportiva es veuen reduïdes a 2 minuts setmanals per habitant. Xifra irrisible davant la mitjana europea que no baixa de 60 minuts. O dit d'una altra manera: serien imprescindibles a la comarca del Barcelonès, 105 camps de futbol, 602 pistes polideportives, 132 piscines i 224 sales de gimnàs, en cas de pretendre esborrar aquest dèficit.

L'escassa rendabilitat social dels equipaments existents, a causa de la seva ubicació, ja que estan disseminats sense

mètode per la perifèria o bé concentrats barroerament. La gran majoria d'aquestes instal·lacions són de caràcter privat i les pertanyents a entitats esportives de caire social, generalment només són assequibles contribuint els associats amb quotes crescudes, fora de l'abast de les classes més populars.

La falta d'una política que garanteixi la plena participació democràtica en l'organització i pràctica de tota la programàtica esportiva, en correspondència a totes les reals necessitats socials.

Desatenció manifesta de l'educació física i activitats esportives en els projectes d'estudi en els diferents graus de l'ensenyament. La responsabilitat del MEC és greu i notòria en aquest aspecte. No havent donat compliment a les orientacions emanades de la Llei d'Educació Física de l'any 1961, pel que fa a les escoles, i les disposicions s'han convertit, com gairebé sempre, en simples papers mullats.

Una insuficient dotació de professorat adequat.

Propostes

Cal que es generalitzi doncs, l'Educació Física i Esportiva en tots els graus de l'Ensenyament, fent possible que aquestes disciplines puguin ésser plenament exercides en les condicions que permetin la seva aplicació dintre dels horaris més adients a la seva pràctica.

Per tant, comporta la disposició de mitjans quant a l'equipament, i, al mateix temps, esdevinguin una pedagogia paral·lela del desenvolupament físic i de la formació intel·lectual vers la consecució d'un ciutadà responsable.

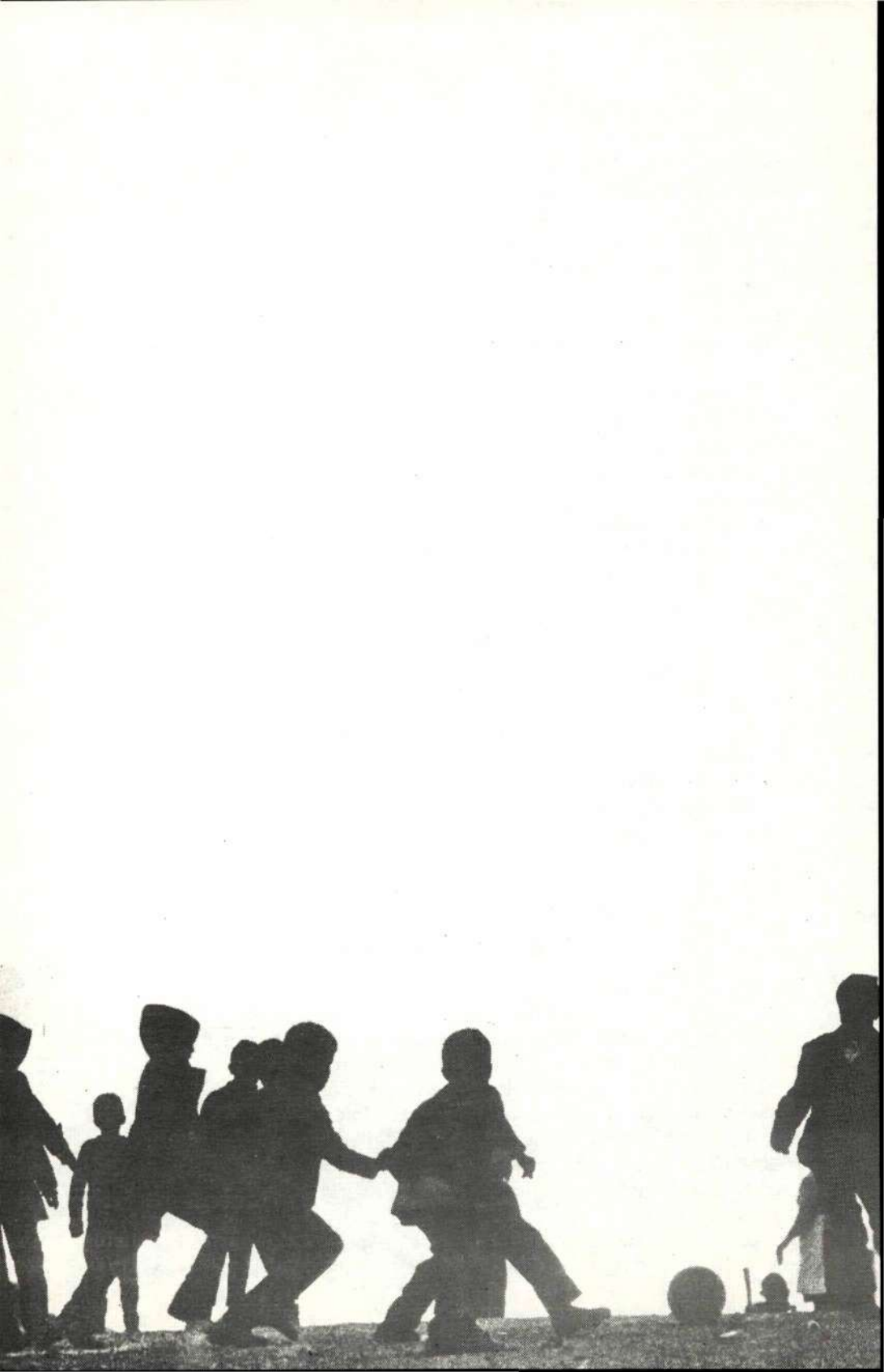
Escola i Universitat

Cal que les activitats físiques i esportives a l'escola siguin equiparades com un element primordial i específic de la cultura. Assignatura que no pot quedar sotmesa a un tracte d'interès complementari o simplement de compromís.

Tant a l'Escola com a la Universitat, caldrà establir uns horaris racionals i suficients destinats a la Cultura Física.

Aquestes pràctiques efectuades en el període escolar són d'una importància vital per al futur de l'alumne, ja que és innegable la benefactora incidència de l'esport en la formació física i psíquica.

Quadres responsables de monitors esportius, proveïts d'una preparació docta i eficient, cuidaran de menar a bon terme

els plans establerts. La formació d'aquest professorat d'Educació Física, es farà a nivell universitari, aprofitant però, en els primers tempteigs, tots aquells monitors provinents d'altres estaments, que hagin deixat constància de la seva vàlua i eficient preparació.

La tramesa a la Universitat de tot l'estol d'alumnes procedents de les Escoles, farà que aquesta Institució rebi en el seu si unes formacions ben preparades físicament, i iniciades també en les diverses disciplines especialitzades, vers la pràctica de l'esport de competició.

Obligatorietat de la gimnàstica en el període escolar, com a mesura d'higiene i sanitària; deurà ésser plenament voluntària a la Universitat, sobretot pel que fa als jocs esportius. Per damunt de tot, cal considerar l'esport com una oportunitat d'encarrijar el lleure, i per tant, aquest temps sobrer, l'individu ha de tenir la total llibertat d'esmerçar-lo en la dedicació que més li escaigui, sobretot una vegada ha completat mínimament la seva condició física.

Esport d'«elite»

L'esport d'alta competició és necessari que sigui reconegut com a activitat cultural, element de progrés nacional, factor d'intercanvi internacional i també com a dret de l'atleta a promoure òptimament les seves qualitats físiques. En aquesta mesura cal que sigui plenament potenciat i protegit per l'Administració, tenint en compte, però, de sostreure'l de l'esperit sectari, individualista i deshumanitzat que evidentment el deteriora. L'*elite* que s'aconsegueixi deurà ésser el producte resultant de la pràctica esportiva de masses i el fruit de l'esforç particular, tècnic, científic i econòmic, en funció del nivell actual de les altes «performances».

Ateses les especials característiques tant dels entrenaments, com de les competicions en l'època de dedicació, tan decisiva en el seu futur, caldrà judicar mesures que permetin encaminar o continuar uns estudis o professió que assegurin el seu esdevenidor i en tot cas garantir el seu treball i salari corresponents a la pròpia promoció social, i de tractar-se d'estudiants adequar les condicions d'estudi a la necessitat esportiva.

L'esport professional

D'una manera ben diferent caldrà tractar l'esport professional de l'amateur. La importància colossal que ha adquirit

aquesta vessant esportiva cal que sigui sotmesa a una altra normativa, deixant-la al marge de la protecció estatal, sobre tot quant a subvencions econòmiques. Es fa necessari escometre en totes les seves conseqüències l'activitat professional de l'esportista, estructurant una sèrie de mesures.

- a) Necessitat d'una ordenació laboral nova, ja que aquest aspecte no està previst en el mètode vigent del contracte de treball; caldrà, doncs, que sigui el Ministeri o Conselleria corresponent qui elabori el sistema apropiat que suposi la dignificació del esportista, al qual hauran d'ésser-li atorgats tots els beneficis que legalment li corresponguin en aquesta matèria. L'ordenació significarà la fi de les martingales i corrupció habituals en la contractació de professionals, que converteixen l'individu en simple objecte de mercadeig.
- b) Establiment d'un règim especial enquadrat en la Seguretat Social, tenint ben presents les peculiaritats característiques de la professió, principalment la curta durada de la seva vida activa en l'ocupació exercida, que es desenrotlla en una etapa decisiva per al seu futur. Aquest règim especial hauria de tenir present els tres punts següents: àmbit d'aplicació, conjunt de prestacions i fons de finançament.
- c) Sindicació, ja que el esportista professional, com a assalariat, li cal l'associació sindical que vetlli per la defensa dels seus interessos i millorament de la condició professional inherent a la seva índole d'assalariat.

L'esport a les barriades

La vida local ha de ser el fonament bàsic d'un nou moviment esportiu que resolgui les necessitats reals peremptòries, així com el mòbil que tendeixi a posar a l'abast de tots els ciutadans el dret a l'esport que reclamem. A les barriades és on es desenvolupa o deu desenrotllar-se normalment el temps de lleure i esplai dels seus habitants. Ací doncs, és on cal que disposin dels mitjans necessaris, així com dels estímuls suficients per a la pràctica de l'esport. La funció higiènica i equilibradora emanada d'aquesta dedicació, eleva el caràcter eminentment formatiu d'activitat social i cultural en la recuperació de la vida comunitària i en l'estructuració col·lectiva del barri i de les seves tradicions.

Proposem un profund canvi democràtic en la gestió dels barris i ajuntaments; condició indispensable per tal de portar

a terme una autèntica política formativa-esportiva, posant en funcionament les energies i eficàcia de tots els estaments interessats, principalment dels esportius i també de la resta de veïns. Naturalment que no podran solucionar-se amb la llestesa desitjada tots els problemes heretats, caldrà assegurar primordialment una veritable democràcia i una plena participació social per aconseguir guanys efectius.

És indispensable la creació de llocs responsables per tenir cura de les activitats esportives als ajuntaments (regidor d'Esports) com també la instauració d'un Consell Municipal d'Esports, constituït sobre una base positivament democràtica, amb la participació dels clubs esportius, associacions culturals, associacions de pares i mestres, representacions sindicals, organitzacions de joventut, de metges especialitzats i de les delegacions de la Conselleria d'Esports, amb un funcionament descentralitzat per a zones, districtes i barris; amb els següents objectius:

- a) La col·laboració, aportant mitjans i experiència tècnica amb la generalització de l'educació física i tota mena d'esports a tots els nivells de l'ensenyament.
- b) Realització de campanyes de promoció esportiva de caràcter massiu, propiciant un ambient d'estímul i atracció vers les activitats físiques per part dels ciutadans, creant una autèntica consciència esportiva en l'opinió pública.
- c) Distribució i ulterior control de totes les subvencions, les quals hauran d'ésser considerablement augmentades i assignades de faiso democràtica, particularment en les disciplines on l'esport tingui un especial caire educatiu. Tenint com a objectiu essencial la gratuïtat de la pràctica esportiva de masses.
- d) Fomentar i ajudar tota mena d'organitzacions i clubs de base esportiva, procurant que les seves activitats assoleixin la màxima xifra de ciutadans.
- e) Pla urgent de formació de professors i tècnics i adaptació dels existents per cobrir la demanda que es faci necessària en el futur.
- f) Adequada atenció a les activitats dels jubilats i mestres de casa.
- g) Revisió a fons de les actuals instal·lacions municipals, assegurant l'aprofitament màxim del seu ús i elaborar una proposta d'equipaments en funció dels interessos socials dels veïns.

Considerem que en el Consell Municipal de l'Esport ha de

tenir una especial representació la dona, ja que és ben evident la discriminació que ha sofert també en el camp esportiu, producte del concepte feixista, tant de la feminitat, com del paper social que ha de jugar en la societat. Atesa la marginació de l'activitat esportiva a què ha estat sotmesa, és prioritari en el marc d'una política democràtica de l'esport de masses, crear una consciència social favorable a la seva total participació.

Medicina esportiva i sanitat preventiva

Un especial camp operatiu on caldrà incidir serà el de la Medicina Esportiva, ja que la seva col·laboració resulta totalment necessària per tal d'obtenir uns resultats òptims vers la consecució d'un projecte d'actuació que tendeixi al millorament de la condició física de la població.

Una de les primeres mesures a assumir és la confecció obligatòria d'una fitxa per a tots els escolars, que serà un excellent document de comptabilitat del progrés i millora personal de cada un i de la collectivitat.

Fitxa antropomètrica que constitueix una terapèutica i un control estricte, que permet actuar en una plena seguretat de supervisió i previsió, durant tot el curs a seguir en el camí de l'educació física, singladura que comença a l'inici de la vida i que cal no abandonar mai més. A la vegada aquest document esdevé un instrument auxiliar ben vàlid, al servei de la medicina esportiva i preventiva.

Els col·legis de metges hauran de dedicar una particular atenció a la Medicina Esportiva com a especialitat i fer créixer en les noves promocions mèdiques, és a dir, en els joves estudiants de Medicina, la vocació envers aquesta branca, d'una importància vital en la panoràmica del vast camp de la Medicina General.

Seran, doncs, els joves metges i els estudiants els encarregats de donar plena efectivitat a tota aquesta problemàtica, assumint la responsabilitat d'aplicar els mètodes més adients, com a coneixedors que són del terreny a petjar, i per la seva formació docta. Ells hauran d'aconseguir les millors fites d'un pla eficaç de l'Educació Física.

Aprofitament de les instal·lacions

Per a una major rendabilitat de les instal·lacions actuals i de les que es vagin construint, es farà necessària una planificació d'horaris.

Així, les instal·lacions de les Escoles i Universitats, fora de les hores de la pràctica escolar o docent, restaran obertes i expedites als practicants de la localitat, barriada o zona, en tant que les municipals, de clubs o d'empreses, quedaran a disposició dels escolars durant els dies o períodes utilitzables, si les necessitats així ho requereixen.

Organització del moviment esportiu

Efectivament cal capgirar tots els conceptes actuals que palesen una gran ineficàcia.

Es fa necessari, per tant, desvincular totalment de les àrees esportives aquesta rèmora oligàrquica i burocràtica que impossibilita la lliure circulació d'uns models idonis amb les mínimes necessitats del poble.

Després del desmantellament urgent d'aquesta burocràcia, ha d'ocupar el seu lloc una organització basada en criteris democràtics i en una autèntica descentralització i autonomia de les Federacions pròpies de cada nacionalitat o regió, separant definitivament els conceptes de política i esport.

La tradició d'independència del moviment esportiu del nostre país, abans de la Dictadura, cal que torni a ser respectada, com també la pluralitat d'organitzacions i federacions.

El gran nombre de clubs que a casa nostra han vist frenat el seu impuls social, per causa del centralisme que venim patint, clamen per una nova legislació que potenciï la seva dinàmica social, i bandegi la subjecció autoritària en què es veuen subordinats. És imprescindible i urgent suprimir els actuals condicionaments que regeixen i atenallen el funcionament de les entitats esportives. L'Administració ha de facilitar els mitjans adequats a fi que l'activitat desenrotllada abasti el màxim de persones practicants. El funcionament haurà d'estar basat en l'exercici del sufragi universal, amb dret al vot com a mínim als 18 anys per a tots els esportius associats, sense discriminació de categoria i sexe. Serà labor preponderant dels clubs vetllar al màxim la vida comunitària en els seus aspectes recreatius i socials, fent-se ressò dels problemes ciutadans, quant a la seva condició d'entitat representativa.

Les Federacions han de gaudir d'una total autonomia, amb pressupost propi i capacitat de programació d'acord amb les possibilitats. L'Assemblea de Clubs ha d'ésser l'òrgan sobirà. Els entrenadors i practicants hauran de participar activament en la marxa de la Federació, molt especialment pel que faci

referència als programes competitius i de promoció, sense interferències de persones alienes a aquestes funcions.

L'autèntica democratització en les eleccions, i consegüent funcionament de les Federacions, acabarà amb el presidencialisme jerarquitzat i burocràtic actual. Serà la manera que l'esport sigui regit per veritables practicants, en lloc dels qui han estat ocupant els càrrecs en consideració al seu rang econòmic o per afinitat amb el règim autoritari imperant, servint-se de la seva posició com si d'una sinecura es tractés per a promocionar-se políticament i també per emprendre negocis no gaire diàfans o potser massa.

Considerem de molta utilitat l'obertura d'un procés de discussió a cada una de les Federacions, que permetrà que s'hi manifestin les diverses tendències, definint-s'hi la futura programació i funcionament; superant passades etapes rutinàries de dirigisme centralista.

A la vegada cal també obtenir el poder federatiu, donant vigor a l'associació de clubs per comarques, vegueries, municipis i barris en les grans concentracions urbanes.

Com a proposta d'organització seria convenient la constitució a Catalunya d'un Consell d'Activitats Físiques i Esportives, dependent de la Conselleria d'Esports de la Generalitat. Aquest Consell hauria d'estructurar-se sobre una base fermament democràtica, establint també connexions amb altres Conselleries de la Generalitat de Catalunya, molt especialment amb la de Sanitat, i una representació del Col·legi de Metges, de les Organitzacions de Patronats de les Escoles, del Sector Sindical, de la Joventut i de les Dones, de la Federació d'Associacions de Veïns de les grans ciutats, dels representants elegits democràticament de les Federacions Esportives, i, en representació de l'àmbit territorial per les corresponents delegacions de les vegueries, comarques i localitats.

D'aquest Consell Superior, se'n derivarien a nivell local els Consells d'Educació Física. El Consell Superior es preocuparà de la investigació en el camp de les activitats físiques-esportives i de la pedagogia i sanitat d'aquestes amb la col·laboració de la Universitat, com a garantia d'una docta i conscienciosa aplicació de les mesures adients. Aquestes mesures hauran d'ésser codificades pel Parlament de Catalunya, el qual haurà d'elaborar una Llei legislativa de l'Esport Català.

Del «destape» al sensacionalisme morbós

Montserrat Roig i Joaquim Sempere

A les darreries de setembre, les revistes *Interviú* i *Primera Plana* van publicar fotos causants de nàusea i indignació. Fins a tal punt que sembla arribat el moment de cridar l'alerta.

A *Interviú*, una foto del cadàver destrossat, desfigurat, amb les vísceres sagnants escampades, de Joan Peñalver, el porter del *Papus* víctima de l'atemptat feixista. A *Primera Plana*, el cadàver exhumat, putrefacte, en descomposició, del Txiqui. Què més voleu? Un reportatge ofensiu i superficial sobre com fan l'amor els minusvàlids, amb dibuixos i tot? La llista podria ser llarga.

Quan les primeres publicacions de «destape» van inundar el mercat espanyol, hi ha qui va arrufar lúcidament el nas respecte a la significació del fet com a símptome d'«alliberament dels sentits» i com a preludi de llibertat. Aviat el feminisme es va encarregar de denunciar, i no precisament per puritanisme, la conversió de la dona en objecte. Conversió que no acosta l'home a la dona, sinó que, ben al contrari, accentua l'abisme entre tots dos sexes i augmenta la tensió entre l'ideal eròtic i la misèria sexual quotidiana.

Més endavant s'ha produït una autèntica escalada de manifestacions periodístiques que han elevat al paroxisme allò que hi havia en germen en les primeres imatges del «destape»: un sensacionalisme groller, que començava explotant les frustracions sexuals del masclisme ibèric, i que continuava buscant de suscitar emocions fortes mitjançant l'aprofitament de totes les nafres morals i materials, de totes les impotències, de tots els terrors humans. Sexe, dolor, mutilació, mort, s'arremolinen de manera cada cop més vertiginosa a les pàgines de certes publicacions que veuen augmentar, també vertiginosament, la seva tirada: 800.000, un milió d'exemplars!

Una de les coses que sobta en aquest periodisme sensacionalista és que de vegades —com en els casos d'*Interviú*, *Primera Plana* i altres revistes d'èxit fulminant— estigui protagonitzat i dirigit per gent d'esquerra, per gent a qui no es

pot negar el mèrit de lluitar —i d'haver lluitat també en èpoques més repressives— per la llibertat, amb el risc evident i quotidià de la seva integritat física i de la seva vida, com palesen tants atemptats terroristes.

Entre els propis protagonistes d'aquest periodisme s'ha teoritzat de la manera següent. La societat de masses, amb els seus instruments de comunicació massius, imposa un tipus de comunicació que transmet valors conservadors a través de formes banalitzades, trivialitzades. Exemple: les fotovel·lules, que transmeten una visió conservadora, i àdhuc reaccionària, de la vida, a través d'un llenguatge trivial, empobrit, d'un sentimentalisme cursi, etc. El nu femení, la crònica de successos (que no necessàriament han de ser tractats amb banalitat ni mal gust) són altres exemples. La xafarderia morbosa, un altre exemple. La massa de la població resulta tan marcada —segons aquesta teoria— pel tipus de llenguatge que tot això representa, que per tal d'exercir sobre ella una acció eficaç, l'esquerra es veu obligada a utilitzar el mateix llenguatge, tot canviant-ne el contingut conservador per un de crític, innovador, revolucionari.

La teoria té un greu defecte: oblida que no hi ha separació absoluta entre contingut i forma. La forma no és exterior al missatge, o no ho és del tot. La forma reflecteix també uns valors, una manera d'afrontar la realitat, una concepció de l'home i del món. Per això, acceptar i donar curs a les formes trivials i trivialitzadores, truculentes i irracionals del sensacionalisme té el perill, per a l'esquerra, de fer-la esdevenir còmplice i agent d'un aspecte no gens menyspreable de la decadència general de la civilització actual.

Examinem de més a prop el sensacionalisme.

El sensacionalisme no apel·la a la capacitat de reflexió, al sentit crític, a la racionalitat de l'ésser humà. No apel·la tampoc a sentiments elaborats, a una sensibilitat rica i matisada. Apel·la a sentiments elementals, a emocions en brut, perquè vol *colpir*, vol fer trontollar, vol atraure violentament l'atenció del públic, sense considerar quins efectes negatius pot tenir el procediment. És veritat que el sensacionalisme pot estar al servei d'una orientació dretana o esquerrana. Però té uns efectes semblants —tant el de dretes com el d'esquerres— sobre l'estructura de la personalitat, efectes favorables al conservadorisme, perquè tendeix a propiciar, precisament, els trets més negatius de la persona.

Com es defensa *Interviú*? Argumentant que «vale más una imagen que mil palabras», i que la foto de Joan Peñalver volia

dir: «Así procede el fascismo, el terror de la ultraderecha» (*Interviu*, núm. 74, 13-19 octubre 1977, «Las respuestas de Interviu»). Els resultats reals, però, no són aquests. Perquè davant de la foto del porter del *Papus* s'esborra la qualificació particular de «terror feixista» i només queda el terror sense adjectius. Només queda un sentiment de desolació genèricament humana, més enllà de qualificacions polítiques. L'horror *simplement humà* dissimula, de fet, l'origen concret, específic de l'horror.

La finalitat antifeixista proclamada per *Interviu*, doncs, fracassa. Objectivament, *Interviu* esdevé un factor més del conjunt de factors que contribueixen a reproduir i amplificar el clima d'inseguretat, d'irracionalitat, que pot preparar el retorn a fórmules polítiques autoritàries.

El terror blanc és com la boa que hipnotitza la seva víctima abans d'atacar-la. El terror blanc aspira, precisament, a crear un estat d'ànim fatalista i passiu, a través de la paralització per la por, per l'amenaça d'un mal arbitrari i terrible que pot abatre's en qualsevol moment, com el llamp de Zeus, sobre els simples mortals.

L'amenaça no és banal, i convé fer-hi front. Però no és aquesta la manera. El que ens cal, per damunt de tot, és serenitat, racionalitat, intelligència per a recollir el guant i replicar adequadament. Tots els que tenen alguna responsabilitat intel·lectual i moral haurien de prendre's molt seriosament el repte.

Com és possible, doncs, que gent d'esquerra alimenti el foc del sensacionalisme? El resultat n'és essencialment deseducador. Fomenta la morbositat, les conductes irracionals, les reaccions irreflexives. No sols no ajuda els sentiments humans a refinar-se, a enriquir-se, sinó que estimula la brutalitat instintiva, atàvica, de l'ésser humà. És una contribució més —per bé que inconscient— a la degeneració moral i intel·lectual a què ens ve empenyent el capitalisme decadent dels nostres dies.

El paper mateix de l'intel·lectual es posa en qüestió, més agudament que mai, degut al poder que els moderns mitjans de reproducció i difusió de missatges li atorguen. L'intel·lectual —el periodista en particular— ha de sotmetre molt seriosament a autocrítica quin és el seu paper real en la formació de la *consciència colectiva*. Ha de posar-se en guàrdia contra l'enviliment, contra la corrupció moral i material. Perquè també hi ha, i cada cop més, una corrupció material evi-

dent: sabeu quant guanyen certs periodistes? ¿Sabeu quant guanyen d'altres intellectuals?

Que no es confongui aquesta crítica amb cap intent de desviar l'atenció dels autèntics i primers responsables dels perills en què ens movem, que són els autors de la violència terrorista. Però la condemna més enèrgica d'aquesta violència, no és incompatible, al contrari, amb la màxima lucidesa i coherència de tots els qui diem lluitar contra aquest càncer social.

És clar que calia donar a les dones igualtat legal, per començar. Però encara queda per fer tota la resta. Cal que desapareguin el pensament, la cultura i els costums que van dur la Xina aquí on ens trobem, i cal que sorgeixin el pensament, els costums i la cultura de la Xina proletària, que encara no existeix. Tampoc no existeix encara la dona xinesa en les masses, però ja comença a tenir el desig d'existir. Alliberar la dona no és fabricar rentadores.

Mao Tse-tung

Un repte per a Catalunya: els desequilibris regionals a Espanya

J. Clavera

Creixement desequilibrat

Un dels temes claus a l'actual moment econòmic i polític és, sens dubte, el de la redistribució de la riquesa en el si de l'Estat espanyol.

El problema es complica perquè una determinada "regió econòmica" pot ésser una nació, com és ara el cas de Catalunya. D'aquí se'n deriven dos tipus de problemes principals: primer, els que tenen l'origen en el creixement desequilibrat d'Espanya; segon, els derivats d'una manca d'efectives institucions catalanes que puguin articular relacions econòmiques amb la resta de l'Estat.

Examinem aquests problemes; respecte al primer ja s'assenyalava en un article d'A Montserrat, en aquestes mateixes pàgines (número de juny d'enguany) la tendència del capitalisme espanyol —com de qualsevol altre capitalisme— de créixer de forma desequilibrada. Aquest fenomen es produeix per una suma de factors, imputables uns a característiques geogràfiques i històriques i d'altres a l'especificitat del procés d'industrialització especialment sota el franquisme.

No cal aturar-se a fer esment dels avantatges de les costes, dels rius i de les terres baixes i fèrtils, front a les terres interiors, les dificultats orogràfiques i els factors climàtics adversos; això és ben conegut i d'alguna forma ha influït clarament en el desenvolupament històric dels diferents pobles d'Espanya. El capitalisme, però, ha accentuat els desequilibris modificant profundament determinats aspectes de la localització d'activitats econòmiques.

A partir de la primera meitat dels anys cinquanta es produí la definitiva industrialització de l'Estat, accelerant-se el fenomen en la dècada dels seixanta. Catalunya i el País Basc, amb una forta tradició empresarial polaritzaren aquest procés, com ho demostra l'allau d'immigrants vers els esmenats territoris a la recerca d'un lloc de treball. Madrid representà la novetat; en efecte, de ser una ciutat "sense xemeines" passà en pocs anys a ser la segona ciutat industrial de l'Estat. És evident que un fenomen d'aquestes dimensions no s'explica sense la intervenció decidida de les forces polítiques del franquisme. La por a perdre la influència política com a conseqüència del retard en la cursa econòmica va dur els madrilenys i els qui des d'allí governaven a una industrialització ràpida i contundent fonamentada sobre els avantatges de ser la capitalitat política. Aquesta nova indústria —que neix com un bolet— en una Castella progressivament deshabitada serà, sens dubte, l'acció més espectacular del capitalisme industrial de postguerra.

D'aquesta manera l'Estat espanyol es dividirà en dos grans triangles: el desenvolupat que tindrà els vèrtexs en Astúries, el País Valencià i Catalunya; i el subdesenvolupat, el vèrtex inferior del qual s'identificaria amb l'Andalusia occidental. Sobre la base comuna dels dos triangles, és a dir la línia Astúries-País Valencià, quedaria situada la conurbació urbano-industrial de Madrid.

Andalusia, Galícia i Extremadura i una part molt important de Castella són, des de fa anys i anys, l'Espanya pobra, l'Espanya agrícola; l'Espanya que malgrat el "Plan Badajoz" o el "polo" de Huelva no ha pogut sortir del seu endarreriment comparatiu perquè en definitiva l'opció de desenvolupament industrial seguit pel capitalisme espanyol els deixava poques oportunitats.

Precisament una de les arrels més profundes de les desigualtats regionals és sens dubte l'anul·lació de la Reforma Agrària empresa sota la II República. El fracàs de la política agrària del franquisme quedà dissimulat per l'espectacularitat del creixement industrial. El preu ha estat molt alt: la desertització de mitja Espanya, fenomen pràcticament irreversible.

Els "planes de desarrollo" i altres mesures

D'aquest quadre general només han pogut surar aquells

territoris situats estratègicament o que amb fonts de riqueses prèvies han sabut reconvertir la seva economia. Aquests són els casos de Saragossa —situada a l'eix Barcelona-Bilbao i Barcelona-Madrid— i de València que de forma complexa ha vist modernitzada la seva estructura econòmica. Els intents, molts d'ells demagògics, dels "Planes de Desarrollo" iniciats el 1964 han estat un fracàs en la majoria dels casos. Els famosos "polos de desarrollo" han estat oficialment abandonats i les mesures de descongestió industrial solament han servit per solucionar problemes urgents en última instància; mai per a un millor equilibri espacial a nivell d'Estat.

De fet, en el bell mig de la dècada dels seixanta, els tecnòcrates al servei del règim es van deixar emmirallar per la política preconitzada per l'economista francès F. Perroux, principal valedor dels "Pôles de croissance". Als homes de l'"Opus Dei" i en general als interessats en bastir una nova ideologia basada en el "desenrotllisme" aquestes idees dels "polos" els anava com anell al dit. Era una política amb el segell de la novetat, i a més a més es podia imposar des de Madrid. Es que algú va consultar els homes de Burgos, La Coruña, Valladolid, etc. sobre la conveniència i adequació d'aquesta política? És evident que els set "polos" proposats pel primer pla de desenvolupament van ser pensats i imposats sense cap mena de consulta; és clar que això era un fet absolutament normal de del punt de vista d'un estat fortament centralitzat.

Aquesta política va permetre una gran campanya demagògica en la qual es tractava de palesar les preocupacions del règim polític envers l'anomenada convergència de rendes "per càpita" de les diferents "províncies". En llenguatge més pla-ner això vol dir que el ventall obert entre la província més rica i la més pobre es va tancant.

De vegades una virtual convergència de rendes té l'explicació següent: com se sap, la renda per càpita ve determinada pel quocient de dividir la renda (com a exponent de la riquesa d'un territori determinat) pel nombre d'habitants (d'aquest determinat territori). Així s'entendrà que la renda per càpita augmenta quan augmenta la riquesa o també quan disminueix el nombre d'habitants. Per entendre'ns: una fugida d'habitants cap una regió més rica a la recerca de treball pot provocar un augment de la renda per càpita en la regió més pobre, sobretot si la riquesa té poc a veure amb els salaris dels treballadors.

Això ens demostra, un cop més, les infinites precaucions que cal emprar amb les xifres i les estadístiques manipulades per gent sense escrúpols.

El fet és que malgrat els quatre "polos" d'Andalusia o els tres de Galícia aquestes regions continuen amb una manca considerable de llocs de treball. Posar en marxa un "polo" és una operació més complexa que el sol fet d'anomenar-lo. Es requereixen inversions quantioses i sobretot mantingudes al llarg de molts anys, a més de convèncer els empresaris dels avantatges de localitzar-s'hi.

En relativament pocs anys aquesta política ha estat abandonada. Al capitalisme espanyol li interessava més un creixement ràpid —aprofitant la bona conjuntura europea i mundial— sobre terreny conegut, a despit de les possibles congestions, que una aventura que no els oferia en molts casos garanties de guanys suficients. El creixement caòtic de Madrid i Barcelona continuà. Les accions sobre la xarxa de transports tampoc tingueren un efecte redistribuïdor. L'autopista Barcelona-Saragossa-Bilbao o la de Barcelona-València faciliten (malgrat la irracionalitat de molts dels seus pressupòsits teòrics) la integració del triangle desenvolupat del que abans parlàvem.

La política de "polos" malgrat les seves enormes deficiències, no va ser un fracàs total com ho demostren els llocs de treball creats i el capital efectivament invertit. Ara bé la pregunta clau és: van servir per al desenvolupament de la regió on s'implantaren? Van significar en definitiva un millorament per a la població afectada? Les respostes no poden ser afalagadores. Com assenyala l'economista H.W. Richardson si el ritme anual d'increment de llocs de treball en els "polos" ha estat de 7.000 a l'any el ritme de descens de l'ocupació agrícola ha estat de 110.000 també a l'any. La comparació esaltava el comentari.

Posteriorment a l'abandó de la política esmentada s'han intentat d'altres tipus de mesures. Un cop comprovat que la província no era una unitat territorial escaient per a la política de desenvolupament regional s'ha intentat bastir una política de grans àrees industrials. S'han creat societats de desenvolupament, amb participació de l'INI per a Galícia (SODIGA) o per a Andalusia (SODIAN). Aquests intents, però, han topat, —independentment de l'orientació monopolista dels projectes— amb la recessió econòmic actual.

Solidaritat entre tots els pobles d'Espanya

A despit, però, de les iniciatives dels successius governs franquistes el tema dels desequilibris regionals no pot ser obviat per un futur estat democràtic, almenys per la banda de les forces que aspiren a una transformació socialista d'Espanya. La irreversible modernització de les activitats econòmiques mitjançant l'explotació dels assalariats planteja amb urgència la necessitat de tenir uns instruments eficaços de redistribució espacial de la riquesa, a més de l'eliminació de la pròpia explotació.

Des de Catalunya estant hom no pot restar passiu. Diàlegs com ara aquest: "—A nosaltres els catalans l'Estat ens dona menys quartos que els que ens xucla—" "Sí, però vosaltres us aprofiteu de la mà d'obra barata dels xarnegos", s'han d'acabar definitivament. La perspectiva de la solidaritat entre les diverses regions i nacions de l'Estat ha de ser quelcom més que una paraula. Un futur Govern de la Generalitat —en una nació on, no ho oblidem, han guanyat les esquerres— no solament es trobarà amb desequilibris entre les diferents regions i comarques catalanes, sinó que a més —per deure de solidaritat— haurà de fer front a la manera de contribuir de forma eficaç al desenvolupament econòmic de la resta d'Espanya.

Si els treballadors tenen per exemple, l'arma de la vaga per fer valer les seves reivindicacions, és evident que les regions marginades del procés de desenvolupament per la dinàmica capitalista no tenen armes eficaçes amb què defensar-se. Si de les regions passem als homes que les componen caldrà admetre que els perjudicats per les situacions de desequilibri són precisament els treballadors de totes menes. Poden els treballadors catalans desentendre's d'aquesta situació? Aquesta obligada solidaritat de classe perquè sigui eficaç haurà de contemplar dos tipus de problemes. De primer —i suposant que s'arribi a una veritable autonomia— caldrà veure com el Govern de la Generalitat forja els mitjans suficients; això vol dir, per exemple, fer pressió a nivell d'Estat per tal de definir una política concreta de desenvolupament regional, amb mitjans econòmics determinats. En segon lloc, però no menys important, caldrà lluitar aferrissadament per tal que les actuacions en aquest camp no es moguin dintre de la més estricta lògica capitalista com s'ha fet fins ara.

Hem parlat de solidaritat entre els treballadors —és a dir entre la immensa majoria dels habitants d'Espanya— no d'ajuts a la inversió estrangera —per exemple— per tal d'ubicar-se de qualsevol manera i destruir les potencialitats agrícoles. Parlem de solidaritat i no de començar un programa d'obres públiques —com és ara el transvasament Tajo-Segura— que no serveixen per a res útil i si per mantenir determinades empreses. Parlem de solidaritat i no de plans fantàstics imaginats als despatxos dels ministeris de Madrid, sense tenir en compte les iniciatives de les poblacions potencialment afectades.

Creiem que el diàleg i la solidaritat entre territoris amb graus de riquesa diversa han de ser objectius primordials de les institucions autonòmiques i a un doble nivell: entre les diverses regions catalanes i entre aquestes i les de la resta de l'Estat. Catalunya per la concreta correlació de forces polítiques presents té un deure indefugible.

El PSUC i la formulació d'una política lingüística democràtica

Francesc Vallverdú

El dia 3 de juny de 1977 va tenir lloc a Sitges —dins les Jornades sobre Educació i Bilingüisme organitzades per l'Institut de Ciències de l'Educació de Barcelona— una Taula Rodona sobre "Política lingüística a l'escola" en la qual participaren experts de diversos partits polítics catalans: Maria Aurèlia Capmany (PSC), J. Foraster (CDC) i Francesc Vallverdú (PSUC). A continuació reproduïm, més desenvolupada, la intervenció de Vallverdú, el qual, per raons de temps, se centrà sobretot en el que és ara la segona part d'aquest article.

Ningú no em pot acusar de sectarisme si, per estricta fidelitat històrica, recordo que el PSUC fa dotze anys fou un dels primers partits polítics que plantejà la reivindicació de l'Estatut d'autonomia de 1932 per al període de transició a la democràcia. En una declaració del Comitè Executiu d'abril de 1965 es reclamava, en efecte, la "constitució d'un Consell Provisional de la Generalitat de Catalunya, representatiu de tots els sectors del poble, encarregat d'assumir el poder a Catalunya en desaparèixer la dictadura i de governar durant el període de transició d'acord amb les lleis i prerrogatives de l'Estatut de 1932".

En ordre a la formulació d'una política lingüística democràtica, aquesta declaració de 1965 significava que el PSUC acceptava un règim de cooficialitat lingüística, d'acord amb el que establia el primer paràgraf de l'article 2 de l'Estatut: "L'idioma català és, el mateix que el castellà, llengua oficial a Catalunya". És cert que aquest règim de cooficialitat —imposat amb bastants impediments discriminatoris per les Corts Constituents— fou degudament llimat per l'Estatut Interior de 1933, la nostra "constitució particular", el qual en el seu article 3 establia taxativament: "La llengua pròpia de Catalunya és la catalana".

La necessitat de combinar aquest principi, indiscutible de prioritat lingüística amb el reconeixement jurídic del dret personal dels castellanoparlants a usar la seva llengua ha estat recollida en el projecte de Programa del PSUC, en el

qual s'exigeix la "Implantació de la plena oficialitat de la llengua catalana, a través d'un període de cooficialitat, com el previst a l'Estatut de 1932. En el camí cap a l'Estat federal i en el marc de la plena autonomia de Catalunya, defensarem una solució, que tot afirmant el català com a llengua nacional del país, respecti plenament els drets culturals i lingüístics dels castellanoparlants i estableixi unes formes escaients de relació amb els altres pobles d'Espanya i amb les institucions de l'Estat federal" (Projecte de programa del PSUC, 1976).

Aquesta formulació representa un aprofundiment en l'anàlisi de la realitat cultural i lingüística de Catalunya. Com he tractat de demostrar no fa gaire en aquesta mateixa revista ("Nous Horitzons", núm. 33), els ideòlegs espanyolistes intenten imposar el que anomeno una "cooficialitat reformista", que, en comptes de resoldre l'actual conflicte lingüístic, no faria altra cosa que aguditzar-lo. En aquest sentit, cal reconèixer que la lletra i l'esperit de l'article 2 de l'Estatut de 1932 resulten avui no sols insuficients sinó francament discriminatoris envers l'ús del català. Així, per exemple, el fet que qualsevol ciutadà resident a Catalunya pogués exigir la versió castellana d'un escrit judicial —el cas contrari no era reconegut— ens dóna una idea de la situació discriminatòria amb què s'enfrontava la llengua catalana. Per tal d'evitar aquestes situacions discriminatòries —que en la pràctica impediria la plenitud d'ús del català— caldria formular el principi d'una "cooficialitat democràtica" en aquests termes: una oficialitat atenuada per a la llengua catalana (dret lingüístic territorial) combinada amb un règim de cooficialitat per a la llengua castellana (dret lingüístic personal). Partint d'aquest principi seria més fàcil elaborar una política lingüística democràtica adequada a les necessitats de la Catalunya actual.

Un dels terrenys més conflictius que es presenten en l'elaboració d'una política lingüística és sens dubte el de l'ensenyament. També en aquest terreny la República intentà "conservar" una situació discriminatòria, que vista amb els nostres ulls ens sembla inacceptable. Així el famosíssim Decret de Bilingüisme Escolar de 29 d'abril de 1931 —malgrat l'avançada filosofia pedagògica que l'inspirava, tan diferent de la de les lleis i els decrets franquistes— establia en el seu article 3: "A les escoles primàries l'ensenyament es farà també en llengua materna, castellana o catalana, i a partir dels vuit anys s'ensenyarà als alumnes catalans el coneixement i la pràctica de la llengua espanyola, a fi d'aconseguir que la parlin i escriguin amb tota correcció". No cal ser gaire primfilat per adonar-nos que el fet d'oblidar

els deures dels infants castellanoparlants a aprendre, com a segona llengua, el català no era pas casual: responia a una ideologia espanyolista, de la qual els republicans encara no s'havien després. Des d'un punt de vista legal, aquesta situació no es pogué modificar fins cinc anys més tard, amb el Decret de la Generalitat de 18 de setembre de 1936, el qual establia en el seu article 3: "Quan hom vegi que l'infant és suficientment format per la pròpia llengua, o sigui quan hagi acabat el procés d'adquisició del llenguatge i sigui per tant capaç d'expressar-se verbalment i per escrit en les formes adultes, començarà intensament l'aprenentatge de la segona llengua, el català per als infants de parla castellana i el castellà per als de parla catalana. Aquest aprenentatge tindrà una triple base: en primer lloc, i per damunt de tot, es fomentarà el llenguatge parlat; el coneixement gramatical donarà l'instrument; i, per últim, el llenguatge literari comunicarà el contingut espiritual de la segona llengua. En el desenvolupament normal, l'edat de començar aquesta tasca hauria d'ésser dels deu anys". Aquest text, que, des d'un punt de vista tècnic, més que una disposició legal sembla una instrucció particularitzada de la Conselleria de Cultura, respon a l'intent doble d' "imposar" un règim pedagògic i, alhora, justificar-lo, cosa ben poc freqüent en la legislació espanyola.

També en aquest punt el PSUC demostra el seu caràcter de partit nacional català inspirant-se en la tradició que representa l'esmentat Decret sobre la Llengua Materna a l'Escola de l'any 1936 i aprofundint en les necessitats actuals. Així, el projecte de Programa estableix clarament: "El sistema educatiu, en els objectius, en la seva planificació, en la seva inserció en el medi i en la programació dels seus continguts culturals ha de ser català per a tothom. La gestió educativa correspondrà a les institucions polítiques i socials catalanes, tot articulant les relacions necessàries amb les institucions del poder federal. L'escola ha de garantir, en acabar l'escolaritat, el domini ple de la llengua catalana i de la castellana per a tothom, facilitant-ne el coneixement d'una manera sistemàtica i programada. A aquest resultat, s'hi arribarà gràcies a un aprenentatge fet a partir de la llengua d'origen" (Projecte de programa del PSUC, 1976).

Fins ara hem examinat les línies generals d'una política lingüística democràtica, especialment dedicada a l'escola, a Catalunya. Els pedagogs saben, però, que aquestes línies generals topen amb dificultats a l'hora d'aplicar-les. En aquest sentit cal aplaudir la tasca dels ensenyants de Rosa Sensat que estan elaborant una veritable política escolar ca-

talana i democràtica per a aplicar a les nostres escoles. Sense cap pretensió de dir-hi l'última paraula, ja que la discussió sobre una política lingüística democràtica a l'escola ha de restar oberta, passaré a respondre a les preguntes que l'ICE de la Universitat de Barcelona ha formulat a propòsit d'aquesta qüestió.

1) Quina ha de ser la llengua d'introducció a l'ensenyament?

Com a principi general, el criteri ha de ser la llengua familiar del nen. Quan aquest criteri no es pugui aplicar completament (perquè es tracta d'una escola de majoria catalanoparlant o castellanoparlant), la relació personal mestre-nen s'ha de fer en la llengua familiar de l'infant.

2) Quin nivell de la primera i la segona llengua ha de tenir l'escolar al final dels estudis?

L'objectiu pedagògic desitjable és el ple domini oral i escrit de totes dues llengües, tant per als alumnes catalanoparlants com per als castellanoparlants. De tota manera, a mesura que avanci el procés de normalització lingüística a Catalunya, els alumnes catalanoparlants satisfaran les seves necessitats del castellà com a llengua de relació amb un "domini suficient" d'aquest idioma.

3) Quin ha de ser l'idioma principal i com s'han de repartir les assignatures?

Durant un primer període, la llengua principal de l'escola ha de ser la que aconselli la composició demogràfica de l'alumnat: en una escola de majoria de nens catalanoparlants, la llengua principal ha de ser el català; en una escola de majoria de nens castellanoparlants, el castellà; en una escola sense majoria definida, s'usaran paritàriament totes dues llengües. Convindria, però, que en els tipus segon i tercer d'escoles, el català s'anés convertint gradualment en llengua principal. Aquest criteri general no es podrà aplicar a les escoles on l'ensenyament s'imparteixi en castellà per als castellanoparlants que així ho desitgin: en aquest quart tipus d'escoles el català serà ensenyat com a assignatura preceptiva, però al final de l'escolaritat els alumnes també hauran de demostrar un ple domini oral i escrit de la seva segona llengua.

Quant a la qüestió del repartiment d'assignatures, no s'hauria de fer en cap cas de manera rígida, ja que s'establiria en la pràctica una especialització lingüística discrimina-

tòria. Tanmateix, no es pot pas descartar que durant el període immediatament posterior a la consecució de l'autonomia es recorri a un cert tipus d'especialització: sembla aconsellable, doncs, que a les escoles d'ensenyament bilingüe es procuri iniciar la catalanització amb les assignatures en què el català és el vehicle més idoni (llengua i cultura catalanes, història i geografia del país, etc.).

4) Com participaran els pares en la política lingüística de cada centre escolar?

En col·laboració amb l'equip docent, els pares han de poder intervenir en l'aplicació de la política educativa general segons les necessitats de cada centre. D'aquesta manera s'establiran els ritmes i els processos més adequats al medi en què viuen els infants. Així, el ritme de catalanització lingüística d'una escola pot ser més lent o més ràpid, segons les necessitats de l'entorn (barri, zona rural, etc.).

5) Com es preparen els mestres per tal d'assumir la política que es decideixi?

Les Escoles Normals de Catalunya han de formar mestres que dominin perfectament totes dues llengües, tant en l'àmbit oral com en l'escrit. Durant el període immediatament posterior a l'autonomia, caldrà oferir les màximes facilitats als mestres castellanoparlants que desitgin continuar exercint la seva professió a Catalunya, perquè puguin capacitar-se en el coneixement de la llengua i la cultura catalanes (cursos de reciclatge dins l'horari laboral, estades especials fora de curs, etc.). Mentre no sigui aconseguida la plena capacitat bilingüe dels mestres, els mestres castellano-parlants haurien d'impartir l'ensenyament d'assignatures en què el castellà sigui la llengua vehicular o bé exercir la seva professió en centres d'ensenyament en castellà.

Programa econòmic d'urgència

Confederació Sindical de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

La Confederació Sindical de la CONC, després d'una profunda discussió, fa públic el seu programa econòmic d'urgència per obrir un camí de sortida a la greu crisi econòmica que travessa el nostre país. El nostre objectiu és de situar aquest programa al centre de l'activitat dels treballadors per tal que amb la seva acció sindical, tant dins com fora dels centres de treball, creïn un estat d'opinió que obligui l'Administració i els empresaris a endegar unes vies de negociació per trobar una sortida progressista d'aquesta crisi. La nostra proposta és que totes les centrals sindicals formin, unitàriament, un Comitè que assegurí la unitat d'acció i desenrotlli diverses iniciatives.

El nostre país pateix una crisi que no té precedents en els darrers quaranta anys. La primera constatació que fem és que, d'aquesta greu situació, els treballadors no en tenim cap responsabilitat.

A parer nostre aquesta crisi presenta les característiques següents: una inflació brutal, un volum d'atur desorbitat— els sense feina superen la xifra del milió dos-cents mil—, un estancament de la inversió, un endeutament constant envers l'exterior, etc. Aquests darrers mesos hi ha hagut una autèntica riuada d'expedients de crisi a Cata-

lunya, sobretot a la indústria tèxtil; expedients d'una gran cruessa que han deixat, i deixen encara, sense feina desenes de milers de treballadors.

Les mesures econòmiques del Govern, entre d'altres la davaluació de la pesseta, no han suposat cap canvi positiu sinó ben al contrari, estan lesionant els interessos dels obrers, dels camperols, dels botiguers, dels menestrals i de la petita i mitjana empresa.

Les Comissions Obreres ens proposem trobar les vies negociadores que facin possible la sortida del túnel de la crisi; tanmateix, no estem —i ho repetim un cop més— a favor del «pacte social», postura que rebutgem enèrgicament per principis de classe. Les Comissions Obreres considerem que el rebuig del «pacte social» no invalida la negociació, a tots els nivells, entre les centrals sindicals, les patronals i, en el moment que calgui, l'Administració.

Considerem que consolidar la democràcia al nostre país és un objectiu essencial del sindicalisme. La sortida progressista de la crisi i la consolidació de la democràcia són les fites primeres de la nostra tasca. I per aconseguir això propugnem les mesures econòmiques següents:

I. Mesures contra els expedients de crisi

1. Informació sobre la marxa de l'empresa

Exigir als representants sindicals el compliment de la legislació actual quant a la informació sobre el funcionament de l'empresa i les seves dades econòmiques (decret 1008/75, del 9 de maig). Possibilitat de consultar els tècnics de les Centrals Sindicals sobre la situació de l'empresa a partir de les dades esmentades. D'aquesta forma es podran preveure situacions de crisi i estudiar-ne les solucions més adients.

2. Intervenció de les Centrals Sindicals

Modificar el procediment dels expedients de crisi i establir una instància prèvia de negociació entre l'empresa i la central sindical durant la qual els tècnics de les Centrals Sindicals intervinguin i estudiïn les dades comptables i econòmiques de l'empresa. Només un cop acabada la negociació i si no hi hagués acord, l'expedient podria passar a la Delegació de Treball per tal de ser resolt.

3. Control per part dels treballadors

Quan s'iniciï un expedient de regulació de feina, sigui quina sigui la causa, l'empresa quedarà subjecta a un règim de control per part dels treballadors, control similar al que porten les juntes de Creditors en els casos de les suspensions de pagaments. Els tècnics de les Centrals Sindicals assessorarien els treballadors respecte a aquest control a fi

i efecte d'evitar les actuacions adreçades a descapitalitzar l'empresa.

4. Ajudes a la petita i mitjana empresa

En els casos dels expedients de crisi presentats per la petita i mitjana empresa, no vinculada al capital financer ni multinacional, s'estudiaria la concessió d'un crèdit especial, a un interès i termini convenient, per part del Banc Industrial de Crèdit o de les Caixes d'Estalvi, o de l'organisme designat per això, sempre i quan es demostrï el caràcter conjuntural i financer de la crisi a través d'un control i informe previs duts a terme pels representants dels treballadors i de les Centrals Sindicals.

I amb això es pretén que no siguin els fons de la Seguretat Social els qui serveixin per resoldre problemes conjunturals de finançament de les empreses en forma de subvenció; és a dir, evitar allò que s'esdevé, per exemple actualment, amb el subsidi d'atur en els casos d'empreses el capital circulant de les quals està immobilitzat en estocs i presenten expedients de reducció de jornades de treball o de suspensió de contractes. En comptes d'això aquests fons de la Seguretat Social han de ser destinats a augmentar la quantitat i l'extensió de les pensions, a millorar la qualitat de la sanitat, etc.

5. Control dels terrenys que són propietat de l'empresa

Donar una qualificació urbanística adequada als terrenys de les empreses afectades per expedients de crisi, per tal d'evitar-ne la possible especulació.

DOCUMENTS

6. Control obrer de les oficines de col·locació

cació i dels centres de Formació Provisional per part de les Centrals Sindicals.

Control de les oficines de col·lo-

II. Mesures d'urgència per augmentar la col·locació

1. Reducció de l'edat de la jubilació

Reducir progressivament l'edat de la jubilació fins als 60 anys. Aquesta mesura es podria aplicar en forma definitiva o temporal. Per exemple, plantejar la possibilitat d'obtenir una jubilació normal per a tots els treballadors que facin 65 anys abans del 31 de desembre de 1978. Amb això s'alliberarien molts llocs de treball, que ara es troben ocupats per persones que estan a prop de ser jubilats, i que podrien ser coberts per treballadors més joves sense feina.

2. Control de les hores extra

Control dut a terme pels representants dels treballadors del ritme de producció, de la quantitat d'hores extres, del volum total de col·locació, etc., per tal d'impedir l'amortització no justificada de llocs de treball i per tal d'obligar a la creació d'altres llocs quan a l'empresa es passi, d'una forma prolongada, d'un determinat nombre d'hores extra.

3. Creació de llocs de treball per part de l'Administració

Creació de llocs de treball per part dels Organismes Públics, en obres públiques d'equipament social —guarderies, escoles, hospitals, etc.—.

4. Subvencions per a la jubilació anticipada

Descomptar la quota de la Seguretat Social a aquelles empreses que faciliten la jubilació avançada a un treballador, sempre que el seu lloc sigui cobert per un altre. El càlcul de la deducció es farà tenint en compte:

- a) la diferència entre el sou de l'un i el de l'altre,
- b) la diferència de productivitat, i
- c) la quantitat abonada per l'empresa en concepte de jubilació avançada.

5. Ajuda estatal per crear més llocs de treball

Disminuir el cost de la Seguretat Social en una quantitat que oscil·larà entre 2.000 i 4.000 ptes. —segons la zona— al mes durant tres anys per cada treballador més gran de 50 anys o més jove de 25 que comenci a treballar. Cal que existeixi un control per part de les Centrals Sindicals i per part de l'Administració per tal d'evitar frau en aquestes deduccions.

6. Foment de llocs de treball «socialment útils»

Creació, per part dels Organismes Públics —estatals, nacionals, comarcals i municipals—, de llocs de treball «socialment útils» —museus, biblioteques, censos, catastres, fores-

DOCUMENTS

tals, etc.— per al personal més gran de 50 anys o més jove de 25 que comença a treballar.

7. Subsidi d'atur generalitzat

Modificar l'actual subsidi d'atur per tal d'estendre la prestació a tots els treballadors que realment estiguin sense feina involuntàriament.

8. Plans de reestructuració de sector

Exigir un tractament especial per als sectors que travessen una situació de crisi molt greu, com per

exemple el tèxtil. Per analitzar-ne la situació proposem:

a) La suspensió, per ineficaços, dels plans actuals de reestructuració.

b) La creació urgent d'una comissió tripartita formada per Centrals Sindicals-Administració-Patronal, per tal d'estudiar i decidir:

1. La necessitat de reestructuració.
2. L'abast d'aquesta reestructuració, a partir d'un estudi de la capacitat del sector i les seves perspectives d'evolució.
3. Les condicions en què s'hauria de realitzar aquesta reestructuració per tal de reduir al mínim els costos socials.

III. Mesures per augmentar els salaris

1. Salari mínim

Salari mínim mensual total no inferior a les 25.000 ptes.

un índex del cost de la vida en l'elaboració i control del qual participin les Centrals Sindicals.

2. Salari mòbil

Exigir que els sous siguin revisats cada sis mesos d'acord amb

3. Augment de les pensions

Demanar uns increments successius de les pensions més baixes, amb tendència a igualar-les al salari mínim.

IV. Mesures per contenir els preus

1. Bloqueig dels preus dels articles de primera necessitat

Bloquejar efectivament els preus d'alguns béns i serveis de primera necessitat, sense perjudicar els augments justificats i legítims exigits per la Unió de Pagesos, dels productes agrícoles.

2. Bloqueig dels lloguers dels pisos

3. Facilitats per als pagaments dels pisos comuns

Ampliar els terminis dels pagaments dels pisos, tant d'aquells en

DOCUMENTS

què ja s'hi viu com dels pisos que es comprin d'ara endavant, per tal de reduir-ne l'import dels pagaments mensuals. El cost d'aquest allargament hauria de ser carregat, en part a les institucions financeres —banca privada i Caixes, que han obtingut grans beneficis aquests darrers anys— i en part al Banc Hipotecari.

4. Reducció dels impostos indirectes

Disminuir el percentatge dels impostos indirectes que graven els articles de consum i revisar el criteri actual sobre els articles de luxe. Cal controlar aquesta disminució dels impostos indirectes per tal que repercuteixi realment en una disminució efectiva dels preus. Cal posar tots aquests canvis en el context d'una reforma fiscal més àmplia que ha d'incidir en el capital monopòlist.

Les Comissions Obreres plantejem aquestes mesures econòmiques concretes però alhora reclamem per al conjunt dels treballadors tota una altra sèrie de mesures generals, d'ordre sindical i social, que expossem a continuació:

1. ACCIÓ SINDICAL A L'EMPRESA

És molt urgent resoldre el dret d'acció sindical en el marc de l'empresa, tal com el Consell Confederal de CCOO ha formulat en unes declaracions recents. El nostre pa-

rer és que aquestes mesures, juntament amb la projecció que la vida sindical té fora del marc de l'empresa, constitueixen el Codi dels Drets dels Treballadors.

2. AMNISTIA LABORAL

L'Amnistia laboral ha de ser una realitat. La CONC urgeix a tots els empresaris que no ajornin més l'aplicació pràctica d'aquest dret ineludible. Considerem que la societat espanyola té un deute polític envers tots els treballadors que han estat acomiadats per motius sindicals o polítics ja que la seva contribució a la Democràcia ha estat, i és encara, immensa.

3. PATRIMONI SINDICAL

El patrimoni sindical que actualment té la AISS ha de ser retornat als seus propietaris legítims: els treballadors. En aquest sentit repetim les nostres propostes aprovades pel Consell Confederal, celebrat els dies 17 i 18 de juliol d'en guany.

4. NORMATIVA LABORAL DEMOCRÀTICA

Suspensió immediata del decret del 4 de març d'aquest any. Derogació de la legislació actual i noves formes de contractació col·lectiva. Elaboració, amb la màxima urgència, d'una normativa legal democràtica de Procediment Laboral.

Llibres

Col·lecció LA RAMBLA

Coordinació i direcció:
Serveis de Cultura Popular
Edició: Edicions 62-Editorial
Península

Cada exemplar: 96 pàgines;
125 pessetes

Aquesta nova col·lecció, la qual presenta els seus textos en edicions separades en català i castellà, cal situar-la entre les publicacions a l'abast popular que pretenen donar una formació de base a partir de les preguntes o dels problemes concrets que es presenten normalment en el marc actual de la nostra convivència social i política.

Avui ens trobem en una plena efervescència d'aquesta mena de publicacions, les quals corresponen a una nova fase de la cultura de consum. Fins fa poc, les necessitats de formació de les capes populars i el seu legítim afany de saber i de conèixer eren satisfets a través de l'anomenada cultura enciclopèdica (diccionaris, enciclopèdies, llibres monumentals amb gran quantitat de làmines fora de text). La indústria de la cultura tendeix ara cap al model de la monografia, a través del qual hom dona de manera comprimida tota la informació més o menys científica sobre el tema específic. Val a dir que aquesta mena de formació, encara que no presenta la buidor de l'enciclopèdia, té els perills de la trivialització i dels compartiments estancs.

La col·lecció LA RAMBLA no pretèn, però, la simple divulgació de temes diversos, sinó que la seva finalitat, segons ella mateixa assenyala, consisteix en explicar els problemes i servir d'eina per a la seva discussió; en aquest sentit busca-

entrancar-se directament en la pràctica quotidiana i en la realitat concreta de Catalunya, aportant elements de reflexió i d'alternativa i donant referències de les solucions aplicades en altres països, especialment els europeus.

En l'aspecte formal, és de destacar la seva presentació, tant pel que fa al format com a la maqueta, la qual combina il·lustracions amb tipus de lletra diferents i fàcilment legibles, cosa que permet posar en relleu unes determinades idees, conclusions o alternatives. D'altra banda, la presència d'un mateix redactor material en tota la col·lecció li dona una unitat formal.

En el moment de redactar aquestes ratlles han estat publicats tres números en català: *¿Com són els sindicats?*, *Què fan els ajuntaments?* i *Per què es destrueix la Natura?*, i tres en castellà: *¿Cómo se hacen las elecciones?*, *¿Por qué suben los precios?* i *¿Cómo son los sindicatos?*

Els títols posen de manifest la temàtica que aborda la col·lecció, molt vinculada a l'actual conjuntura socio-política.

En general, l'esforç ha tingut un reeiximent desigual. Al meu entendre, el que s'apropa més als objectius de la col·lecció és el titulat *Què fan els ajuntaments?*, el qual combina molt bé la mínima formació necessària amb els problemes pràctics que es viuen, deixant molt clara la necessitat d'un canvi qualitatiu per a superar la situació actual. També en aquest sentit cal destacar *Per què es destrueix la Natura?*

En canvi, *Com són els sindicats?* (i la seva versió castellana) cau en els perills que abans assenyalàvem per aquest tipus de publicacions. El

LLIBRES

llibre vol arribar a una divulgació del fet sindical a partir d'un resum de caire «neutral» que li dóna un to d'aiguabarreig, sense saber entroncar amb la realitat sindical del moment pel seu interès en mantenir-se per sobre de les lluites i tensions.

En línies generals cal saludar positivament aquesta nova col·lecció,

tot esperant que sàpiga acomplir els objectius programats. En aquest cas pot esdevenir una valuosa eina de reflexió pràctica, la qual serveix al lector de primera orientació per a un posterior estudi i aprofundiment dels temes.

J. G.

Preu: 75 ptes.

Dipòsit legal: 37.808